

„Vajon mi, akik szeretnénk a világ világosságának tanúi lenni, akiknek küldetése a krisztusi fény és meleg továbbadása, nem torzulunk-e olykor kanóc nélküli dekorációvá?”
Gyertyák – kanóc nélkül ► 3. oldal

„Hangjátékait csak január–februárban készíthette. Egyrészt mert a szereplő szántó-vető emberek csak a téli időszakban értek rá, másrészt mert szerteágazó szolgálata lekötötte minden idejét.”
Szikra magnó az evangélium szolgálatában ► 9. oldal

„Az újabb, legfeljebb tizenéves generáció körében a cserkészlet és a hétvégi iskolák minden várakozást felülmúlóan jól teljesítenek az identitás megőrzésében. A mozgalomban való részvétel feltétele pedig az, hogy ott bizony magyarul kell beszélni.”
Magyarokért, hittel ► 5. oldal

A magunkét mondjuk? ► 2. oldal
Hogyan beszél a Biblia Istenről? ► 13. oldal
Gönc „istenes vén embere” ► 8. oldal
Hóméró a digitális táblán ► 7. oldal
A párnán túl ► 4. oldal
Téli őszikék ► 5. oldal

KISS TANÁS FELVÉTELEI

Alapkő a Fecskefészeknek

Új evangélikus óvoda épül Pestszentlőrincen

► Örömnöpre gyűltek össze január 6-án a pestszentlőrinc–pestszentimrei evangélikus gyülekezet tagjai, a Sztehlo Gábor Evangélikus Iskola pedagógusai, diákjai, valamint a Fecskefészek Óvoda munkatársai és óvodásai. Többévi várakozás után vált valóra a gyülekezet álma: Lőrincen elhelyezhették új, majdan három csoportnak helyet adó óvodaépületük alapkövét. A vízkeresztjünnepi istentiszteleten Gáncs Péter elnök-püspök hirdetett ígét, a liturgia szolgálatát Deák László iskolalelkész és Győri Gábor esperes végezte.

Az istentisztelet köszöntésekkel kezdődött. A Sztehlo-iskola igazgatója, dr. Kalina Katalin köszönetet mondott a Déli Egyházkerület vezetőségének – Gáncs Péter püspöknek és Radosné Lengyel Anna felügyelőnek –, egyházunk országos rodjaja igazgatójának, Kákay Istvánnak, valamint az iroda érintett munkatársainak, a jelen lévő Ficzeré Ilonának, az építési osztály vezetőjének és Kocsis István pályázati referensnek, továbbá Ráskai Péter tervezőnek, illetve a gyülekezetnek az áldozatos munkáért és támogatásért.

A rendszerváltás óta először épülhet teljesen új óvoda a déli kerületben. A több mint kétszázmillió forintos beruházás fedezete több forrásból – uniós pályázaton nyert összegből, országos egyházi támogatásból, gyülekezeti és intézményi forrásból

– áll össze. Működését szeptemberben kezdi meg az intézmény – reménység szerint – hetvenöt ovissal, három csoportban.

Az elnök-püspök prédikációjában az evangélikus óvodáknak a családokat a gyülekezettel és az egyházzal összekötő híd szerepére hívta fel a figyelmet. Többször is idézte az igehirdetési alapige (Mt 4,12–17) utolsó mondatát, Jézus szavait: „Térjete meg, mert egészen közel van már a mennyek országa.” Jézus Krisztusra épül egyházunk, így a Fecskefészek Óvoda is, és új falai között is hangzik majd a legfontosabb üzenet, az örömhír – tette hozzá Gáncs Péter.

Az istentisztelet végén az egybegyűltek a Győri András Timótheus által készített, *Tanulj velünk!* című kisfilmet nézték meg, amely a Sztehlo-intézményt mutatja be. A film interneten, a YouTube videómegosztó oldalon bárki számára hozzáférhető.

Az ünnepi alkalom a Bajcsy-Zsili utca 74. szám alatti telken folytatódott. Az alapító okiratot rejtő kapszulát – rajta a Sztehlo-iskola mottójával: „A bölcs ember sziklára épít” – a déli kerület vezetői és az országos irodaigazgató helyezték a földbe. Az ünnepségen a tavaly szeptemberben ideiglenes épületben indult, még csak egy csoporttal működő Fecskefészek Óvoda kis óvodásai énekeltek.

■ BALLA MÁRIA

Mi marad a városból?

■ PRÖHLE GERGELY

Az épület, amelynek kilencedik emeletén vízkereszt napján e sorokat írom, egészen a hatvanas évekig a Távol-Kelet legmagasabb építménye volt. A nyolcvannégy méteres Park Hotel ma már eltörpül az elmúlt húsz évben épült felhőkarcolók mellett. Sanghaj Kína és talán az egész kontinens legdinamikusabban fejlődő városa, lakosainak száma elérte a tizenhatmilliót.

A szállodát a százhusz évvel ezelőtt Besztercebányán született Hugyec László tervezte, aki az első világháborút követő oroszországi hadifogságából megszökve igen kalandos úton jutott el ebbe a már akkoriban is igen sokszínű, mondén városba. Az építész édesanyja Skultéty Paula, többgenerációs felvidéki evangélikus lelkészcsalád sarja, édesapja a szintén evangélikus Hugyec György, akinek nevéhez többek között a budapesti földalatti vasbeton alagútjának építése is fűződik.

Hugyec László Budapesten végzett építészeti tanulmányai alatt a Luther Otthon lakója volt, egyetemi mesterei között olyan, egyházunkban is közismert építészeket találunk, mint Kotsis Iván, Pecz Samu vagy Schulek Frigyes.

Az 1934-ben épült Park Hotel akkoriban a városi löversenypálya mellett állt – ennek helyét ma már csak egy ápolt park jelzi, a lovak helyett több sávban autók száguldoznak. Szállodai szobám ablakából azonban rálátok a mellette álló, hatvannégy emeletes szálloda tövében szintén csak makettnek tűnő, noha ezer fő befogadására képes templomra, mely részben szintén Hugyec szakértelmét dicséri. Ahogy itt nevezik, egy „egyesült protestáns” gyülekezet otthonáról van szó, mely a vasárnapi istentiszteletre meg is telik hívekkel. Amint kínaiul értő kísérőnkől megtudom, a szertartás során itt is elhangzik a 2013. év igéje: „Mert nincsen itt maradó városunk, hanem az eljövendőt keressük.” (Zsid 13,14)

Az úton lévő ember különösen átérezheti az apostol figyelmeztetését, hisz minden, ami körülveszi, pusztán átmeneti, ideiglenes. A szállodai szoba, az emberek, akikkel találkozik, a szokatlan ízek, illatok. Az idén rendkívül hideg kínai télben különösen jó nyári családi sátorozásunkra gondolni, amikor a modern nomádság még érzékletesebbé tette a marandóság hiányát, ugyanakkor a körülmények kényszerítő ereje által arra is emlékeztetett, hogy kicsik a nagyok egyaránt elég jól élnek akkor is, ha csak a legszükségesebb tárgyak veszik őket körül.

De Pál szavai mit mondhatnak a mai, komforthoz szokott embernek? Talán hogy – a 90. zsolttár gyakran hallott soraival – úgy számoljuk napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk. Szabaduljunk meg min-

den fölösleges sallangtól, időrabló és idegölő foglalatosságtól, szükségtelen emberi indulattól, fecsegéstől. Így talán könnyebb lenne a lényegre figyelni.

Talán a kínai igehirdetés is erről szólt, bár erről még annál is jóval kevesebbet sikerült megtudnom, mint amennyire magam képes vagyok az újévi fogadalomra készítő igei útmutatást következetesen szem előtt tartani. A templomból a dübörgő nagyvárosi zajba kilépve aztán eszembe jutottak a számos ma is álló épületet tervező Hugyec László visszaemlékezései: „Nem voltam biztos benne, hogy pap vagy építész legyek – de a mai társadalomra a gyakorlati emberek hatnak. (...) Ezeknek az embereknek a cselekedeteit és szavait idézik, és az életük példaként szolgál mások számára.”

Sok szó esik nálunk az élő és életelen kövek viszonyáról, csökkenő lélekszámról, kiüresedő templomokról. Ha Hugyec Lászlónak ma kellené pályát választania, s elsőszülött fiúként édesapja nem szemelte volna ki vállalkozásának folytatására – ami döntésének gyakorlati oka volt –, akkor a mai Magyarországon lelkészként talán inkább hatna környezetében.

Kínában ugyanakkor – hosszú szünet után – lelkészekre és templomépítőkre egyaránt nagy szükség van. Az államilag erősen ellenőrzött vallásszabadság mellett is már közel hatvanmillióra tehető a protestáns közösség lélekszáma, évenkénti látványos növekedéssel. És akkor még nem is beszélünk azokról az illegálisnak tekintett imaközösségekről, amelyek nem szerepelnek a statisztikákban.

Sanghaj szédületes fejlődését és benne Hugyec László építészetének viszonylagos marandóságát látva Pál apostol szavaihoz kirajzolódik a földi élet átmenetiségében is viselt emberi felelősség önmagunk, valamint szűkebb s tágabb közösségünk iránt. Kínai beszélgetőtársaim mesélik, hogy a hatvanas évek elején, amikor a kulturális forradalom mindent és mindenkit üldözött, ami és aki nem illett a kommunista világképbe, a mezőgazdasági munkára kényszerített sanghajiak közül sokan a kitelepítésüket megelőző utolsó napon családjuk körében a Hugyec által épített Park Hotel előtt fényképezkedtek. Ez emlékeztette őket megszokott környezetükre, ez adott erőt a megpróbáltatások idején.

Így vált a besztercebányai magyar-szlovák evangélikus Hugyec László épülete a polgári Sanghaj, a szabad világ, a kommunizmus előtti idők jelképévé. S bár e dübörgő metropolis sem lesz a Pál apostoli értelemben maradó város, azok az emberek, akiket az ő épületei vettek körül, talán az eljövendőt is másképp keresték.

A szerző egyházunk országos felügyelője

„...HOGY MIT KÍVÁN TÖLED AZ ÚR!”

Imahét a Krisztus-hívők egységéért 2013

A 2013. évi ökumenikus imahét országos megnyitó istentisztelete január 20-án, vasárnap 18 órakor lesz a budapest-fasori evangélikus templomban (VII. kerület, Városligeti fasor 17–21.). Az igehirdetést a hagyományoknak megfelelően dr. Erdő

Péter bíboros, esztergom–budapesti érsek, valamint a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke, Steinbach József református püspök végzi. A liturgiában a tagesházak vezetői is részt vesznek. Minden kedves testvérünket sze-

retettel hívjuk és várjuk a megnyitó istentiszteletre, és a Szentháromság egy örök Isten áldását kérjük az imahét országsszerte megrendezendő helyi istentiszteleteire.

■ *A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa*

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Mindenható, örök Isten, mennyei Atyánk! Fiadban felvállaltad emberi létünk nyomorúságait, és feloldoztad megkötözöttségünket. Szabadításod által születik és újul meg bennünk a hála és a hit bizalma, amellyel könyörgünk hozzád.

[Lektor:] Fiadban megbékéltteted magaddal a világot, a tőled elrejtőző, menekülő embert. Végtelen szeretetedet jelentetted ki, amely otthonává lehet mindannyiunknak. Könyörgünk minden emberért, aki még nem talált rá léte kétségei, fájdalmai között a gyógyulásra a te szeretettedben. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk gyógyító erőért minden embernek, akiket betegség keserít. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gy.:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk gyülekeztünkért. Add, hogy a benned bízók közössége megújuljon a benned való bizalomban és az egymás iránti szeretetben. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gy.:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Fiadban gyógyítod azokat a sebeket is, amelyeket saját magunk ütünk bűneinkkel, mulasztásainkkal, közönyünkkel magunkon és környezetünkön. Oldozz fel bennünket megkötözöttségeinkből. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gy.:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Fiadban az életnek adtál örök gyógyulást, legyőzted a bűn és a halál hatalmát. Nyitottá tetted életünket végtelen szereteted felé. Könyörgünk mindazokért, akik a halál rettenésével néznek szembe. Hadd lássák meg, hogy Fiadban ebben a mélységben is velünk jársz, és elvezetsz örök országodba. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gy.:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lelkész:] Mennyei Atyánk! Fiadban az élet gyógyulását ajándékoztad nekünk. Add, hogy ennek reménységében járjunk azon az úton, amelyre elhívtál Jézus Krisztus, a mi Urunk által.

[Gyülekezet:] *Amen.*

SEMPER REFORMANDA

„Azt mondhatná nekem valaki: nem tudsz másról, csak igazságosságról és bölcsességről és emberek erejéről szónokolni, semmi egyebet, mint Isten igazságosságát és kegyelmét az Írás alapján hirdetni – tehát semmi mást, mint egyetlen húron kornyikálni s csupán egy dalocskát énekelni? Válaszom: mindenki vizsgálja meg inkább önmagát; a magam részéről ezt vallom: valahányszor a Szentírásban kevesebbet találtam Krisztusnál, sohasem laktam jól vele, amikor azonban Krisztusnál többet találtam benne, sohasem álltam szegényebben önmagam előtt, mint akkor. Úgy tűnik, igaz az, hogy a Szentlélek Isten nem akar többről tudni, mint Jézus Krisztusról; így mondja ezt róla Jánosnál: »De amikor eljő ő, az igazság Lelke, elvezet titeket a teljes igazságra; mert nem önmagától szól, hanem azokat mondja, amiket hall, és az eljövendő dolgokat hirdeti nektek. Ő engem fog dicsérni, mert az enyémből merít, és azt jelenti ki nektek.« (Jn 16,13–14)»

➤ *Luther Márton:*

A hét bűnbánati zsoltár utószava
(Weltler Ödön fordítása)

VÍZKERESZT ÜNNEPE UTÁN 1. VASÁRNAP – JN 7,14–18

A magunkét mondjuk?

A lombsátorünnep (*szukkot*) – amelynek ünnepi hetében Jézus szavai a templom udvarában elhangzanak – az első őszi holdtölte napjától egy hétig tartott. Bár a templomudvarban is naponta összegyűltek, elsősorban a szabadban ünnepeltek, ahol minden család egy-egy ágakból, lombokból készített, sátoryszerű kunyhóban lakott.

A lombsátorünnepet Mózes Isten parancsára rendelte el (3Móz 23,42–44), hogy a Kánaánban letelepedett nép évente így emlékezzék meg arról, hogy őseik a pusztában negyven évig nomád sátorlakók voltak. Mivel az ünnep a szüret befejezésének idejére esett, Jézus korában már a termésért való hálaadás alkalmá is volt. A vidám örömmünnep templomi szertartásaihoz az áldozatokon túl hozzártartozott az ünnepi kürtölés, az ol-tár gyümölcsös kosarakkal és pálmá-ágakkal való körbejárása, este pedig a fáklyatánc.

Jézus, aki abban az időben főleg Galileában tartózkodott és tanított, az ünnepen váratlanul jelent meg. Bár az ünnep családi jellegű volt, mégsem a családjával ment Jeruzsálembe, hanem később, egymaga. Már el is telt az ünnepi hét fele, amikor odaért. A templomudvaron való megjelenése azért keltett meglepetést, mert mindenki tudta, hogy a főpapok és a farizeusok el akarják fogni. De a megjelenésénél is nagyobb csodálkozást váltott ki a tanítása. „Hogyan ismerheti ez az Írást, hiszen nem is tanulta?”

A maguk között így kérdezősködők persze nem azon lepődtek meg, hogy Jézus nem analfabéta. Azon csodálkoztak, hogy bár Jézus nem

volt egyik neves rabbinak sem a tanítványa, nem tanulta senkitől sem Mózes törvényének, a próféták könyveinek és az egyéb szent iratoknak, összefoglalóan az *Írásnak* a magyarázatát, mégis pontosan tudja idézni a Szentírást, és a hozzá fűzött magyarázatai olyan bölcsességről tanúskodnak, amelyet még tanult ellenfelei is kénytelenek elismerni.

Mk 1,22-ben olvassuk, hogy amikor Jézus egy alkalommal a kapernaumi zsinagógában tanított, a jelenlévők „*álmélkodtak a tanításán, mert úgy tanította őket, mint akinek hatalma van, nem pedig úgy, mint az írástudók.*” Ezt akkor érthetjük meg, ha felidézzük a Jézus korabeli rabbik jellegzetes tanítási módját. Amikor egy íráshelyhez magyarázatot fűztek, mindig hozzátették, hogy azt melyik régebbi rabbitól vették át, az kitől vette, és annak ki volt a forrása, aki ugyancsak egy még korábban élt neves tanító magyarázatát vette át, bár némileg árnyalta, kiterjesztette, újabb szempontokkal bővítette. Néha akár tíz-tizenkét generációig visszamenő lánc végén jelölték meg igemagyarázatuk eredeti forrását.

Ezért amíg a rabbik tanítása sokszor száraz, unalmas és nehezen követhető volt, Jézus tanítása hatalommal teli, eleven beszédként hatott. Hiszen ő minden tanítását közvetlenül Istentől vette. Erre utalva hárítja el a templom udvarán köré sereglett hallgatóság elismerését is: „*Az én tanításom nem az enyém, hanem azé, aki elküldött engem.*”

Jézus tehát soha nem a magáét mondja, amikor tanít, nem is régi tanítók mondásait idézgeti, hanem Isten igéjét szólja. És bár ő maga Isten

testté lett Igéje (Jn 1,14), az ige mégsem az övé, hanem Istené. Mint ahogy ő maga is Istené. Isten testté lett Igéje, aki maga is Isten, és egy Istennel. Ezért mondhatja tanítványa-
inak az utolsó vacsora asztalánál: „*Minden, ami az Atyáé, az enyém is.*” (Jn 16,5) Ez a mondata mint egy tükörkép, úgy egészíti majd ki a templom udvarán elhangzó kijelentését: „*Az én tanításom nem az enyém, hanem azé, aki elküldött engem.*”

Ez után lehetetlen, hogy kitérjünk a valódi kérdés elől: kié a mi tanításunk? Kié az egyház tanítása? A magunkét mondjuk? Az egyház a magáét mondja? Netán korábbi tanítók egymástól átvett nézeteit ismételteti? Miről szól az egyház teológiája? Azt foglalja össze, hogy korábban kik mit mondtak Istenről és Isten igéjéről? És az újabb tanítók, az újabb igehirdetők, ha eredetinek akarnak látszani, a régiek Istenről és Isten igéjéről alkotott véleményéhez adják hozzá a maguk véleményét?

Ha őszinték akarunk lenni, be kell látnunk, hogy nem alaptalanok ezek a kérdések. És főleg az egyetemes imahéthez közeledve nem árt megfontolnunk: min vitatkoznak a felekezetekre szakadt egyházak? Azt vitatják, amit Isten mondott, amit Jézus mondott? Akkor bizony nagyon nagy baj van! Vagy azon vitatkoznak, amit későbbi tanítók mondtak arról, amit Isten mondott, amit Jézus mondott? Ez is baj lenne, de ha csak erről lenne szó, akkor még volna remény a megegyezésre. De mindenekelőtt a szentségekről folyó viták mutatják, hogy a helyzet ennél sokkal súlyosabb.

A VASÁRNAP IGÉJE

Minden egyház a magáét mondja, miközben Jézus csak ennyit mond: „*Ez az én testem...*” „*Ez az én vérem...*” És ő nem hazudik! Hiszen ő Isten. És miként az Írás mondja: „*Nem ember az Isten, hogy hazudnék, nem embernek fia, hogy bármit megbánna. Mond-e olyat, amit meg ne tenne, ígér-e olyat, amit nem teljesít?*” (4Móz 23,19) Azt adja, amit mond: testét és véré-t. Ha a kenyérre mutat és azt mondja: „*Ez az én testem...*” akkor az ő testét esszük, amikor a kenyeret esszük. A hit beéri ennyivel.

A filozófiának persze ez kevés, meg akarja magyarázni az isteni titkot. A puritán jelmezbe öltözött racionalizmus pedig – miközben mindenek fölé akarja emelni az igét – azt magyarázza meg, hogy miért lehetetlen, amit az ige mond, miért kell másként érteni, mint ahogy hangzik. Ezzel a hit szegletkövén botlik meg, és a maga „bölcsességével” eltelt építőként a szegletkövet veti el.

Egység nem is lesz egészen addig, amíg a vitatkozó felek a magukét mondják, és süketek meghallani azt, amit Jézus mond. Mert igaza van *Luther*nak: „Jézus Krisztus ezen igéi: »*Ez az én testem*«, »*Ez az én vérem*«, még mindig erősen állnak.” Mert ő nem a magáét mondja, hanem az Istent, az Isten igéje pedig – mint azt az Írás sok helye tanúsítja – kösziklánál is szilárdabban áll.

Isten egyetlen igéje sem szorul a magyarázók láncának tekintélyére. Isten tekintélyén nyugszik. Ezért nemcsak megáll, hanem meg is valósul, mert Isten hatalma nyilvánul meg benne.

■ VÉGHELY ANTAL

CANTATE

téma fontosságának tudatosításával lehet orvosolni ezt a problémát.

Szerepük van ebben a folyamatban a nagy közösségi alkalmaknak is: fontos például, hogy a Szélrózsa ifúsági találkozó szervezői erre a témára is odafigyeljenek (vagy ha nincs olyan közöttük, aki ért hozzá, segítséget kérjenek). Az ok, amiért ezt szóval tesszük: a 2012-es Szélrózsa záró istentiszteletén egyetlen klasszikus gyülekezeti ének sem került sorra. Ez önmagában szomorú; de azért is érthetetlen, mert a jelen lévő fúvószenekar az énekek kíséretével valódi, liturgiába illő feladatot kaphatott volna (és nem tűnt volna betét számnak). De másfajta kíséret is járulhat a témához illő, szerethető dallamú és magvas szövegű korálhoz: a hangszerelés mindig érdekes kihívás a muzsikuskok számára.

Ismerjük fel a nagyszerű lehetőséget: most alapozzuk meg a húsz év múlva létező gyülekezetet, annak tudatát, ismeretét, élményeit! „*Íme, most van a kegyelem ideje!*” (2Kor 6,2)

Befejezésül következzen a mai vasárnap második kollekta imádsága, amely tömören összefoglalja vízkereszt lényegét: „*Minden világosság Istene! Köszönjük, hogy Jézus Krisztus eljött, hogy a világ világossága, a keresők célja, a tévelygők útmutatója legyen – vízzel megkeresztelve, Lélekkel megáldva, szavaddal elhívva. Add, hogy hallgassunk rá, kövessük őt, és mindenkor téged dicsőítsünk. Erre segíts bennünket Lelkeddél! Amen.*”

■ DR. ECSEDI ZSUZSA

► **Írásunk a 2012/49. számban megjelent Cantate-cikk gondolatmenetét folytatja. A címben feltett kérdés és az evangélikus identitás témája ugyanis szorosan összefügg; ebből következően kapcsolódnia kell egyházunk stratégiájához is.**

A címben feltett kérdést többféle felhanggal, indulattal, lelkiállapottal lehet kimondani. E hasábokon csak annak a megközelítésnek van létjogosultsága, amelyek megoldást próbál keresni. A bölcsék követ nem ismerjük, de tapasztalataink, elgondolásaink megosztása talán nem hiábavaló.

Mindenekelőtt tegyük fel az alapkérdést: mi történik istentiszteleteinken? Felismerjük-e, hogy egyházunk jövője – nem a Szentlélek hatását tekintve, amely a szélhez hasonlóan arra fúj, amerre akar (vö. Jn 3,8), hanem – emberi oldalról attól is függ, megtöltjük-e *valódi tartalommal* azokat a kereteket, amelyek itt rendelkezésünkre állnak?

A zene – *Luther* megfogalmazása szerint – a teológia szolgálóleánya, ezért a sorsa igen erősen függ tőle. Ha az egyház teológiája szilárd, a liturgia részletei átgondoltak, az egyházzene stabilan rá tud épülni erre az alapra (és még akkor is lesz kisugárzása az istentiszteletnek, ha a zenei megvalósítás vagy az énekek minősége netán kívánnivalót hagy maga után). De ha a teológiai megalapozás veszít az erejéből,

az istentisztelet nincs jól előkészítve, az egyházzene önmagában nem tud csodát tenni.

Érdekes felmérés készülhetne arról, ki hogyan látja önazonosságunk kérdését: mitől válik valaki (egy személy, egy közösség) vagy valami (egy gondolat, témánkhoz kapcsolódva egy ének) evangélikusságunk kifejezőjévé? Fontos-e ez számunkra, szükség van-e erre? Valószínű, hogy a válaszok nagy része nem tudományos eszmefuttatás, hanem személyes érzéseken alapuló vélemény lenne. Ez így van jól, de megmutatja a felelősségünket is.

Arra tudunk építeni, azt érezzük fontosnak és értéknek, amihez személyes élmény fűz, ami átjárja a lelkünket. És ezek az élmények, ismeretek többnyire gyermekkorunkból, ifjúkorunkból származnak. Nagyon nem mindegy tehát, hogy mivel találkozok – és mivel nem találkozok – valaki, aki közösségeink hatósugarába kerül: kap-e segítséget ahhoz, hogy megismerje egyházunk hagyományos értékeit, hogy megérezhesse, milyen hatalmas időt és teret ível át az a gyülekezet, amelyhez tartozik?

Ebben a megismerésben nem egyedül, de – helyzetükből adódóan – meghatározó a lelkészek szerepe (akár örülnek a lehetőségnek, akár nyomasztja őket a felelősség). És mivel mindenki csak azt tudja meggyőzően továbbadni, amit a lelke mélyén magáénak érez, a jövőnk iránya ezeken a „lélekmozgásokon” áll. Ettől függ, mit énekelnek a hittanórán és az ifúsági

órán, van-e elképzelés, értékrend az énekválasztásban.

Ezek az alkalmakon nagy többségben valószínűleg gitáros ifjúsági és gyermekénekek szólnak meg. Mivel elég széles ez a repertoár, meg lehet találni benne a szövegében és dallamában értékes énekeket. Fontos azonban, hogy ne álljunk meg itt. Meg kell adni a lehetőséget a fiatalabb generációknak, hogy zökkenőmentesen belénohessenek a felnőttgyülekezetbe, az istentiszteleti életbe. Ehhez egyrészt arra van szükség, hogy a csoportalkalmakon is előkerüljenek klasszikus gyülekezeti énekek (ilyen énekeket már javasoltunk a 2012/49. számban, illetve visszatérünk a témára a jövő héten), másrészt arra, hogy a gyerekek, ifjúsági körhöz tartozók is részt vegyenek az istentiszteleteken. Ha ez elmarad, a felnövekvő nemzedékeknek nem adatik meg a lehetőség, hogy az evangélikus énekkincs személyes élményükké váljék.

A személyes élmény a kulcsszó a lelkésképzésben is. Sok fiatal csak később dönt a hit mellett, így nem nőhet bele egy gyülekezet életébe. Ez az énekek ismeretének hiányát is maga után vonja (mint ahogy a teológiai felvételen kiderült). És mivel már a mai teológusok felnevelő lelkészei is a gitáros nemzedékekhez tartoztak, nagy a veszélye annak, hogy az énekeskönyvi énekek csupán tananyagként jelennek meg a teológusok tudatában. De a helyzet nem reménytelen: a teológiai áhítatok jól átgondolt énekválasztásával, énektanítási koncepcióval, a

Példaadó gyermeki hit

Külmissziói istentisztelet a fasori evangélikus templomban

► Vízkereszt ünnepén – amely egyben a misszió ünnepe is – külmissziói istentiszteletet tartottak a budapest-fasori evangélikus templomban. Az ünnepi istentiszteleten az Evangélikus Külmissziói Egyesület (EKME) lelkészi elnöke, **B. Pintér Márta** szolgált igehirdetéssel, a liturgiában **Aradi György** helyi lelkész mellett az EKME munkatársai, valamint a **Boyzless Voice** kamara-énekegyüttes vett részt.

„Ennek az alkalomnak keresve se találhattunk volna jobb helyet, mint a fasori templom – kezdte prédikációját a lelkész. – Hiszen ez az idén százéves Benczúr Gyula-oltárkép a napkeleti bölcsek hódolatát ábrázolja a gyermek Jézus előtt.”

Mt 4,12–17 alapján tartott igehirdetésében B. Pintér Márta hangsú-

lyozta: vízkereszt egyben örömműnnp is, hiszen lenyűgöző, hogyan terjedt el az evangélium a világban. Őszintén be kell vallanunk – folytat- ta –, van mit tanulnunk az úgyneve- zett harmadik világban, különösen az afrikai kontinensen élő keresztény testvéreink friss, a szó jó értelmében vett gyermeki hitéből.

Az istentisztelet keretében **Szirmai Zoltánné**, az EKME szervezőtitkára röviden ismertette a hazai külmisszió történetét. Az alkalom perselypénzét az egyesület kenyai szolgálatainak tá- mogatására fordítják.

A fasori evangélikus gimnázium könyvtárában kötetlen együttléttel zárult a külmissziói délelőtt. A 2009- ben – többségükben konzervatóriu- mot, illetve Zeneakadémiát végzett di- áklányokból – alakult **Boyzless Voice** kamara-énekegyüttes gospeleket és spirituálékat énekelt **Juhász Zoltán** dzsesszgitáros kíséretével, **Bencze Im- réné** pedig az EKME kiadványait aján- lotta az egybegyűlteknél figyelmébe.

■ BODA ZSUZSA

A SZERZŐ FELVÉTELE

Évkezdő áhítat az országos irodában

A hagyományoknak megfelelően a 2013. esztendő is az ígére figyelve kezdtek a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának, a pü- spöki hivataloknak és a gyűjtemé- nyeknek, valamint egyházunk kiadó- jának munkatársai.

A január 2-ai évkezdő alkalmon **Gáncs Péter** elnök-püspök az eszten- dő ígéről – „*Mert nincsen itt mara- dandó városunk, hanem az eljövendőt keressük*” (Zsid 13,14) – tartott áhítatot a józsefvárosi evangélikus templomban.

Próhle Gergely országos felügyelő (képzőnkön) köszöntőjében az év ígé- hez kapcsolódóan nyári családi sáto- zásuk emlékét elevenítette fel, arra biztatva a jelenlévőket, hogy tekintse-

nek életükre úgy, mint egy sátorozás- ra, és gondolják át, mire van ténylege- sen szükségük. Gondolatmenetét foly- tatva az egyház munkájával kapcsola- ban hangsúlyozta: „A mai magyar kör- nyezetben egy olyan szervezet, mint a Magyarországi Evangélikus Egyház, csak akkor tud jól működni, ha a sal- langokat leveti, és arra koncentrál, ami valóban fontos.”

Az alkalmat záró köszöntőjében **Kákay István** országos irodaigazgató a macskaköves út hasonlatát idézte, amikor az Üllői úti székházban folyó munkáról beszélt. (A köszöntő szerkesz- tett változata lapunk 7. oldalán.)

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA felvétele

Szokásos összejövétel rendhagyó programmal

► A nyugdíjas lelkészcsaládok szo- kásos havi összejövételén, január 4-én rendhagyó program várta az érdeklődőket: a Deák téri Evan- gélikus Országos Múzeum **Egy 20. századi polihisztor – Szentágothai János akvarelljei** című idő- szak kiállítását nézték meg az egybegyűlteket **dr. Réthelyiné dr. Szentágothai Klára** vezetésével.

Az alkalom házigazdájának, **Missu- ra Tibor** nyugalmazott lelkésznek a köszöntője után **Gerőfiné dr. Bre-**

bovszky Éva lelkész tartott áhítatot a Deák téri gyülekezeti teremben. A résztvevők ezután a néhai agykuta- tó orvosprofesszor, akadémikus lá- nyával beszélgethettek, bepillantva sok örömmel és kalanddal teli gyer- mekkorába.

„A szeretet vonzásterében élt édes- apám, ezért ő mindig tudott örülni valaminek” – emlékezett vissza ma- ga is derűsen mosolyogva a meghí- vott vendég. Azt is megtudhatták a tavaly száz éve született, hívó Szent- ágothai professzorról az egybegyűl- tek, hogy nemcsak az agykutatásnak volt nemzetközi rangú szaktekin- té-

lye, de otthonosan mozgott például a cserépkályha-építésben, a gombá- szatban vagy a főzésben is.

No meg persze az akvarellfestés- ben – erről ki-ki meg is bizonyosod- hatott a beszélgetést követő tárlatné- zésen. A múzeum ugyanis – ahogyan lapunkban már többször is hírt ad- tunk róla – a múlt év november 17- én nyitotta meg Szentágothai János akvarelljeiből válogatott kiállítását. Az elsősorban utazások során készí- tett képek március 31-ig tekinthetők meg (hétfő kivételével mindennap 10 órától 17 óráig).

■ BODAZS

FOTÓ: BODA ZSUZSA

Gyertyák – kanóc nélkül

Vízkereszt után a karácsonyfákkal együtt a csonkig égett gyertyák is a szemétkerülnek. Már ahol egyál- talán még élő fával és valódi gyertyá- val ünnepeltük a világ világosságá- nak megszületését. Sajnos ez ma- napság már templomainkban sem természetes.

Sok helyütt kényelmes, korszerű, hideg villanygyertyák világítanak az oltáron, amelyek éppen a gyertyaélet legfontosabb üzenetét hallgatják el: a másokért égő, élő és elfogyó áldo- zat misztériumát.

Ugyanilyen torz pótlék, ha élő vi- rágáldozat helyett művirág csúfítja el az Úr asztalát. S legnagyobb megrö- konyódésemre az idei karácsonyon már műanyag fenyőfával is találkoz- tam egyik templomunkban...

Ebben a témakörben legfrissebb megrázó élményemet azonban nem templomban, hanem egy tévéstúdió- ban éltem át, ahová még adventben hívtak meg egy „álélő” karácsonyi in- terjúra. Ez azt jelentette, hogy „úgy kellett csinálnunk”, mintha karácsony-

este lenne, és valóban élőkben foly- na a beszélgetés. Ehhez az álélő trükk- höz jól illett a stúdióasztalra helye- zett dekoráció: első pillantásra mint- ha adventi koszorú lett volna négy színes gyertyával, amelyek azonban nem égtek. Amikor közelebről is meg- szemléltem őket, döbbenetes felfe- dezésre jutottam: ezek a gyertyák nem is éghettek volna, mert gondos kezek precízen amputálták róluk a kanócot! Így még ha akartuk volna, sem tudtuk volna lángra lobbantani őket... De hát minek is meggyújtani a gyertyákat? Tűzveszélyesek, esetleg még füstölnek, lecsöpög- nek, a végén meg csonkig égnek, és pótolni kell őket...

Sokatmondó szimbólummá vált számomra ez az adventi koszorú- nak látszó meddő, élettelen dekorációs tárgy. Vajon mi, akik szeretnénk a vi- lát világosságának tanúi lenni, akik- nek küldetése a krisztusi fény és me- leg továbbadása, nem torzulunk-e olykor kanóc nélküli dekorációvá? Akik úgy tűnnek, mintha gyertyák

lennének, de valójában már nem akarnak, nem mernek és nem is tudnak lángra lobbanni, mert félnék a világosságtól, a tűztől, az égő áldo- zat kockázatától?!

Ne engedjük, hogy eltűnjenek tem- plomainkból és otthonainkból a keresz- tény élet egyik legmélyebb titkáról pré- dikáló élő, égő gyertyák! Több mint másfél évtizedes nagytarcsai szolgál- atom sok szép emléke között őrzöm az oltáron szolgáló menóra hét olaj- mécseének szelíd, meleg, sárga fé- nyét. Hűsleges gondnokainknak nem kevés munkát jelentett a speciális olajkeverék szakszerű összeállítása, a kanócok karbantartása. Mennyivel egyszerűbb lett volna „villamosítani” a mécseket. De akkor éppen a lé- nyeg, az élő láng szívet melengető fé- nye veszett volna el!

Közismert, hogy a görög mitoló- gia tragikus hősének, Prométheusz- nak azért kellett keservesen bűn- hódni, mert el akarta lopni a tüzet az embereknek az istenektől. Ezzel szemben az élő Isten maga lesz em-

berré Jézusban, hogy a Lélek és a sze- retet tüzeit nekünk ajándékozza. Szimbolikusan ezt a tüzet is megvet- jük, amikor az élő, égő lángot szám- űzzük, illetve elektromos „kütyükre” cseréljük templomainkban és ottho- nainkban.

Ne feledjük, bár lassan magunk mögött hagyjuk a karácsonyi, vízke- reszti ünnepkört, de nem veszíthet- jük el azt az igazi élő világosságot, amely Jézus Krisztusban jelent meg a számunkra. Mi ennek a világosság- nak a továbbadásával tartozunk az egész világnak.

Erre kaptuk az Úr kegyelmének új, immár 2013. esztendőjét. Hogyan tölthetjük be ezt a Mestertől kapott küldetésünket? Úgy, hogy „naprafor- góként” keressük őt, aki az ároni ál- dás ígérete szerint kész felénk fordí- tani, reánk ragyogtatni az ő arcát, az ő Krisztusát.

Végül „égtájéoló” újévi köszönté- semet megfogalmazhatom kevésbé kegyes, biblikus szókincssel is, idéz- ve a sokak által ismert slágerszöveg

ÉGTÁJOLÓ

refrénjét: „Csak egészség és térerő le- gyen!” Kívánok 2013-ban jó – vagy legalábbis jobb – egészséget minden kedves olvasónknak, és kívánok „tér- erő”, vagyis naponkénti eleven kap- csolatot életünk forrásával, a világ vi- látosságával!

■ GÁNC S PÉTER

Gáncs Péter püspök Déli Egyházkerület

Január a szövetségek és imahetek jegyében

Vízkereszt ünnepén a kispesti baptista imaházban tartotta az *Aliansz nemzetközi imahét* országos nyitó istentiszteletét az Aliansz Magyar Evangéliumi Szövetség.

A házigazda, *dr. Mészáros Kálmán* Aliansz-alelnök, ügyintéző kispesti baptista lelkipásztor, a Magyarországi Baptista Egyház (MBE) előző elnöke apostoli köszöntéssel üdvözölte az alkalmi gyülekezetet, majd bemutatta a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsához (MEÖT) együttműködő szervezatként nemrégiben csatlakozott Aliansz tevékenységét és működését.

Megemlítette, hogy a január már csak „ilyen ökumenikus imahetes hónap”, hiszen a MEÖT imahete is ebben a hónapban lesz (20–27. között). A megnyitóbeszédet *D. Szabó Dániel*, az Aliansz elnöke *Papp Jánosnak*, a Magyarországi Baptista Egyház elnökének áldáskérő imádsága után mondta el.

Az igehirdetés szolgálatát *Szeverényi János (képünkön a mikrofonnál)*, az Aliansz alelnöke, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos missziói lelkésze végezte Fil 2,11 alapján. Prédikációjában a különböző felekezetű keresztények egységének fontosságát emelte ki a jézusi imádság alapján: „...mindnyájan egyek legyünk” (Jn 17,21).

A megnyitó gazdag volt ének-zenei, prózai és verses szolgálatokban és köszöntésekben. Az istentiszteleten bemutatták *Izsák Norbert Vallomások* című, egy éve megjelent kötetét is.

A SZERZŐ FELVÉTELE

A felekezeti sokszínűséget talán legjobban úgy lehetne érzékeltetni, hogy a protestáns nagy- és kisegyházak tagjain túl katolikus és zsidó testvéreink is szolgáltak az alkalmon.

A rendezvényt az Úrtól tanult imádság közös elmondása zárta.

■ KÁROLY GYÖRGY TAMÁS

Cserkész nemzeti nagytábor

► **A Magyar Cserkészszövetség augusztus 11–19. között rendezi nemzeti nagytáborát Ócsán. Az összefüggéssel a szervezet alapításának századik évfordulóját ünneplik meg, több ezer cserkész részvételével.**

Hat esztendővel ezelőtt a magyar cserkészek Angliába indultak, hogy a mozgalom századik születésnapját közösen ünnepelhessék külföldi testvéreikkel. 2012-ben a Magyar Cserkészszövetség emlékezett meg alapításának századik évfordulójáról. A jeles alkalomnak nemcsak emlékérem és bélyegsor állít emléket, hanem a cserkészek is összegyűlnek egy nemzeti nagytábor keretében.

A tábor azonban nem az alapítás évfordulóján, vagyis tavaly december 28-án nyitotta meg kapuit – hiszen a Kárpát-medence éghajlati viszonyai ezt nem teszik lehetővé –, hanem az idén nyáron Ócsa mellett várja majd a fiatalokat. Mint sok más tábornak, ennek is a cserkészet legfontosabb nevelési elemei adnak keretet: őrökben végzett tevékenységek; cselekedve tanulás; folyamatos és ösztönző, vonzó és hasznos programok, lehetőleg a természetben; fogadalom és törvények;

a magyar kultúra ápolása, különös tekintettel népi hagyományainkra.

A nemzeti nagytábor elnevezés azonban jelzi, hogy többről van szó, mint hagyományos táborozásról: a szervezők minden magyar cserkészcsapatból legalább egy őröt látnak majd vendégül, s nemcsak a Kárpát-medencéből, hanem a világ minden tájáról, hiszen a Külföldi Magyar Cserkészszövetséggel is szoros kapcsolatot ápolnak, s nélkülük nem is lenne teljes ez az élmény.

Arról sem feledkeznek el, hogy száz évvel ezelőtt a szövetség még nagyobb földrajzi terület cserkészeit fogta át, s épp ezért hívják és várják a térség nem magyar ajkú cserkészeit is, vagyis az Erdélyben élő román, a Bácska–Bánát településein található szerb, a Kárpátoktól délre, a Felvidéken és Kárpátalján dolgozó szlovák, ruszin és ukrán, az Órvidéken megszakítást alig megélt osztrák és a horvát, illetve dalmát testvéreiket. Velük együtt több ezer résztvevő gyűlik majd össze.

A nemzeti nagytáborban érdemes minden magyar cserkésznek részt vennie, hiszen a következőre további száz évet kell várni...

Az *nnt2013.cserkesz.hu* honlapon bővebb információ található a táborról.

■ RÉDER KRISTÓF

Dés László, Konok Tamás, Parti Nagy Lajos és Üveges Krisztina Szentendrén

Az *Ámos Imre és a XX. század – kortárs összművészeti kiállítás* kísérő-programjaként január 13-án, vasárnap 16 órai kezdettel beszélgetés és zene a kiállításon. Meghívott beszélgetőtársak: *Dés László* zeneszerző, zenesz, *Konok Tamás* festőművész, *Parti Nagy Lajos* író, *Üveges Krisztina* művészettörténész. Házigazda: *Galambos Ádám* evangélikus teológus, a kiállítás kurátora. A rendezvény ingyenes.

A kiállítás meghosszabbítva január 20-áig; megtekinthető: Szentendre, Régi Művésztelepi Galéria (2000 Szentendre, Bogdányi u. 51.). Nyitva tartás: mindennap 10-től 17 óráig.

A párnán túl

Negyedszázados a Ráckeresztúri Drogterápiás Otthon

► **A Magyarországi Református Egyház KIMM (Kallódó Ifjúságot Mentő Misszió) Ráckeresztúri Drogterápiás Otthona a Válaszút Drogkonzultációs Iroda irányításával 1987 februárja óta várja lakóit. Az egyéves terápia a szenvedélybetegek testét és lelkét együttesen kívánja gyógyítani, és a mentori munka, közösségépítő programok mellett utógondozást is vállal. Sok kallódó fiatal térhetett vissza Ráckeresztúrról új minőségben „a kinti világba” – ahogyan ezt ebben a körben emlegetik. A huszonöt éves jubileum alkalmából a Kálvin Kiadó gondozásában jelent meg a *Történeteink* című kötet, amelyben huszonöt vallomásos jellegű újjászületés-történetet olvashatunk.**

Mindenki a gyerekkoránál kezd a történetét. Innen ered és ide vezető vissza ugyanis a legtöbb lelki sérülés és az útról való későbbi letérés. Általában cigivel kezdik – van, aki már óvodában! –, aztán jönnek sorra az egyre pusztítóbb szerek: szintetikus drogok, kokain, heroin. Egyre „magasabb” élmények – egyre mélyebbre süllyedés.

A terápiát meg kell, hogy előzze egy döntés: a legnehezebb beismerni azt, hogy egyedül nem megy, belátni, hogy az ember beteg, és a válaszüton – a Válaszútra – aztán igent mondani. Általában isteni beavatkozásról beszélnek a fiatalok. Nemhiába fogadja az új lakót az otthonban az a felirat: „Isten hozott!” Még mélyebben át tudják ezt élni azok, akik a kötetben öngyilkossági kísérletekről vagy sikeres újjáélesztésekről számoltak be. Persze van, aki a terápia orientációs szakaszában feladja, van, aki pár hónapot bír, és van olyan is, aki elmegy, aztán visszatér, kezdi előlről...

El sem tudjuk képzelni, mik azok az elvonási tünetek, és micsoda fizikai és lelki gyötrelmekkel járnak a tisztuló napok. Ráckeresztúron a közösségépítésre helyezik a legnagyobb hangsúlyt. Az otthonban az újjak a régiekre vannak bízva. A bizalom és az őszinteség alapkövek.

A könyvben többen is szólnak megtéréseményről. A felszabadulás akkor következhet be, amikor az ember elismeri-felvállalja tehetetlenségét. Egy drogterápiás csoportban nincs mit segíyni, nincs mit megátaszani, pont az a lényeg, hogy az ember az lehessen, ami.

Hatékony módszer az élmények feldolgozására a hatvanas–hetvenes években hódító útjára indult bibliodráma. A bibliai történetek feldolgozása mellett egy ilyen drámajáték során a szereplők érzelmei és kérdései is felszínre kerülhetnek.

Tavaly december 23-án a Széll Kálmán tér közelében, a Válaszút Misszió kápolnájában életre kelt sok emlék és álom, letűnt és eljövendő karácsonyokat idéztek meg a résztvevők.

Szücs Balázs református missziói lelkész vezette a „*Mit akarsz, mit cselekedjek neked?*” kérdéssel indító al-

kalmat. Ezt a kérdést Jézus tette fel a vak Bartimeusnak. Az alkalom bemelegítő játékkal, ünnepélyes „átlépő” aktsussal indult: párnákkal jólölték ki a határvonalat, és mindenki, aki ezen átlépett, előbb elmondta a közösségnek, hogy mit akar kint hagyni, majd a „párnán túl” társai a következő kérdéssel üdvözölték: „Itt vagy?” „Igen, asszem” – hangzott a válasz.

A tudatosítás és tudatosság kulcsfontosságú a terápia során. Például egy rosszulletet a „most ez azért van, hogy később jobb legyen” tudattal könnyebb átvészelni.

A bemelegítés után szoborjáték következett. Három vállalkozó szellemű bibliodramás a társai segítségével megjeleníthette egy régi – még „anyagos” – karácsony érzéseit, a belövés előtti pillanatokat. Így kelt életre a Szorongás, a Feszültség és a Bánat a Csaba utcai színpadon. Ezek közrefogták a negyedik alakot, aki magát az érzésgazdát helyettesítette.

Egy-egy ilyen állókép nagyon erősen bevésődik az ember szívébe. A néző a Bánat által átkarolt alakot nézve átélheti annak vergődő helyzetét. A képek erejét kihasználva a gyakorlat a pozitív képre cseréléssel folytatódott, az érzések megidézője ezúttal a vágyott állapotot állíthatta színpadra, új szereplők jelentek meg a színen: az Öröm, a Béke és a Szeretet. Miután ezt a már vidámabb képet a „rendező” megszemlélte, maga állhatott az őt eljászó helyébe, és pár pillanatra átdadhatta magát az érzésnek.

Óriási ereje volt a gyakorlatnak. A szoborcsoportba állás szavak nélküli imához vagy áldásáradáshoz hasonlítható leginkább. Megállt az idő, benne állt fél tucat félidegen felúton a terápiában, és egybeölelte őket a közlegő karácsony csöndje.

Az ölelés bevett gesztus a csoportokban, melyek a bibliodráma esetében ugyan mindig alkalmiak, de lényegében mindenki ismer mindenkit Keresztúrról. Van, aki már önkéntesként jön el egy-egy foglalkozásra. Például a „Doki”, akivel már a Széllrózsán, a *Kontrasztkiállítás*on is találkozhattunk, ezen az estén ő szállított a csapatot Keresztúrról Pestre és vissza.

A szünet utáni második felvonás közös elcsendesedés volt. A körbeállt asztalon az adventi koszorú négy gyertyája égett, a lelkész pedig *Lukács evangéliumából* felolvasta a csillagfényes éjszaka

krónikáját. Aztán mindenki egyenként hálát adhatott mécses gyújtva azért, ami az idén véle történt. A hála szavai ott születtek meg helyben, nem kellett hozzá semmi. Szendélybetegek szájából a *szabadság* szó igazi mélységet kap. Valahogy az ige is diadalmasabban cseng.

Miután valaki mondandója végére ért, választott „angyala” felolvasta neki az örömhírt: „*Ne féljete, mert imé, hirdetek néktek nagy örömet, mely az egész népnek öröme lesz: Mert született néktek ma a Megtartó, ki az Úr Krisztus, a Dávid városában. Ez pedig néktek a jele: találtok egy kis gyermeket bepólyálva fekvődni a jászolban.*” Erre pedig együttesen felelt a csapat: „*Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek, és e földön békesség, és az emberekhez jóakarát!*” Így sokasodott a világosság a Csaba utcai kápolnában a Jézus születését megelőző estén.

■ KINYIK ANITA

Más emberként

zetemből mindenki eltávolodott tőlem, az öngyilkosság gondolatával játszottam.

Amikor beléptem az otthonba, nem arra számítottam, ami fogadott. Megláttam, hogy itt ugyanolyan emberek vannak, mint én. Feltűnt az emberek kedvessége, mert a kinti agresszív életben ilyen nem létezett. Volt egy érzés, ami nagyon sokszor elfogott, de nem tudtam, mi az. Ez a szeretet volt.

Kezdetben felvettem a komolytalanság álarcát, hogy takarjam vele az indulatosságomat és az agressziómat. Nagyon nehéz eset voltam, mindentől viccet csináltam. Ekkor jött egy fordulópont a terápiámban, és elkezdtem foglalkozni önmagammal. Rengeteg fájdalom, szomorúság és büntudat tört fel, ahogy megismerem önmagam és a múltamat.

Az otthonban megtértem, Isten az életem részévé vált. Megtanul-

tam, hogy létezik felelősség más emberek felé is. Megtanultam objektíven mérlegelni, és sokat nőtt az önbizalmam is. Egy széttört életet kellett összeraknom. Úgy érzem, itt, a terápián nőttem fel magamhoz és az élethez, megismerve az érzéseimet, reakcióimat. A közösségnek ebben nagyon sokat köszönhetek.

Rengeteg segítséget kaptam a munkatársaktól, akiknek örökké hálás leszek. Külön köszönetet mondok *Orsolics Zénónak*, a mentoromnak, aki mindig kitartott mellettem.

A kapcsolatom a szüleimmel teljesen megjavult, sok munka árán. Megismerhettem újból a lányomat és a volt élettársamat. Elértem, hogy biztos céljaim legyenek, tudom, mi felé haladok. Tudom, mi az életben a szép, a fontos, és egy teljesen más emberként távozom. Köszönettel:

■ FRODI

Reményvesztetten, lelkileg teljesen összetörve, de meghozva a döntést, édesanyám és egy lelkész segítségével kerültem Ráckeresztúrra. Nekem már teljesen mindegy volt, mert a környe-

► **Dán Károly New York-i főkonzul másfél évtizede dolgozik külügyi pályán. Jelenlegi posztján munkájának fontos része az Újvilágban élő magyarok nemzeti összetartozásának erősítése. A diplomátával a világvárosban élő magyarokról s a hit összetartó erejéről beszégettünk még 2012 decemberében a magyar külképviseleten.**

– Főkonzul úr, az amerikai és a New York-i magyarság lélekszámáról legendák keringenek. Amikor a Duna Televízió műsorának sugárzása megindult az amerikai kontinensen – műholdról –, a csatorna akkori vezetői szerettek volna pontosabb helyi demográfiai adatokhoz jutni, de sikertelenül. – Valóban nagyon nehéz megbecsülni az Amerikai Egyesült Államokban és a New Yorkban élő honfitársaink számát. A legutóbbi, mintegy tíz évvel ezelőtt közzétett népszámlálási adatok szerint körülbelül másfél millió amerikai polgárnak vannak magyar gyökerei. A valós helyzet ennél lényegesen összetettebb, mivel az amerikai magyarság hat-hét generációra tekinthet vissza. A 20. század második felében négy nagy migrációs hullámról is beszélhetünk: a háború után kivándoroltakat, a százezer főre tehető 1956-os emigránsokat, a hetvenes években letelepedetteket és a rendszerváltás után boldogulást keresőket is megtaláljuk ma az Egyesült Államok magyarjai között.

A statisztikai adatokat elemezve és a népsűrűséget figyelembe véve a három szomszéd államban: New Yorkban, New Jerseyben és Connecticutban a magyarságukat tartók, valamint az élő magyar kapcsolatokat ápolók, esetleg magyarul beszélők számát mintegy kétszázezerre teszem.

– A kétszázezer is tekintélyes szám. Ebből a megyeszékhelynyi magyar lakosságból hányan beszélnek nyelviüket?

– A válaszhoz a korosztályi megosztást is érdemes figyelembe venni. Az úgynevezett ötvenhatosoknak már unokáik, dédunokáik, a hetvenes-nyolcvanas években kivándoroltaknak pedig gyerekeik, unokáik vannak; e generációknál a nyelv ismerete – akár csak az értés szintjén – még megvan. A frissen – Magyarországról és az elcsatolt területekről – kitelepültek pedig természetesen jól beszélnek magyarul. A kétszázezer magyarnak ilyenformán kétharmada beszélheti még anyanyelvünket. Ebben nagy segítségükre van a Duna World csator-

na, amely a helyi televízióműsor-szolgáltatók kínálatában ugyan ritkán szerepel, de a legtöbb magyar szervezet központjában mindig elérhető.

– A magyarság a világ legtöbb részén nem az összetartásáról híres... Mi a helyzet itt e téren?

– Nem lehet általánosítani, én nagyon sok jól működő helyi közösséget ismerek. A magyar csoportoknak mindig gondot okozott az országos ernyő-szervezetek létrehozása, így inkább a helyi szervezetek fogják össze a magyarságot. Egy-egy egység tagjainak száma elérheti a kétszáz főt. Kivétel ez

Dán Károly és Áder János a szeptember 11-i terrortámadás emlékhelyénél

alól talán New Brunswick, ahol a magyarság még mindig tízezres tömbben él. Egyébként érdemes ellátogatni hozzájuk, a település csupán egyórányi autótútra van New York központjától.

– A közösségvállalás erősítésében milyen szerepet vállal a főkonzulátus?

– Ez az a terület, ahol az elmúlt két évben látványos eredményeket érhetünk el. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy szerencsés pillanatban érkezünk. A 2010. évi választások után az új parlament első döntésével megváltoztatta az állampolgársági törvényt. A nyitás a világ magyarságának életében érzelmi, szemléletbeli változást is hozott; még az elzártan élők, a szkeptikusok is úgy érezhették, hogy az anyaország visszavárja őket. Nehéz lett volna a kapcsolatok építésére szerencsésebb pillanatot találni. Kihasználva az adott lehetőséget, tudatosan törekedünk e markáns nyitás kommunikációjára, melyet gyökeresen más működési móddal és stílussal is folyamato-

san alá akarunk támasztani. Azt is hangsúlyoztuk, hogy mindenkivel együtt kívánunk dolgozni, aki a múltban a magyarságért tett vagy a jövőben tenni akar. Most pedig, hogy a választójog is kinyílik a határon túliak előtt, úgy gondolom, egyszeri és soha vissza nem térő lélektani pillanatra kell felkészülnünk: a teljes magyar nemzet, beleértve a kisebbségben és diaszpórában élőket is, együtt az első, demokratikus választására készül 2014-ben. A magyar diplomácia számára ez mindent meghatározó elem kell, hogy legyen a következő másfél évben.

Mi már 2010 óta nagyon tudatosan törekszünk arra, hogy minden környékbeli szervezettel – húsz-egynéhány ilyenről tudunk – együtt ünnepeljük a nemzeti ünnepeinket, az egyik évben a főkonzulátuson, a másikban a New York-i Magyar Házban. Ez nem csupán gesztus, hanem egy átgondolt folyamat része, melynek az a célja, hogy ne egyszerűen vendégek legyünk egymásnál, hanem közösen gondolkodó és cselekvő partnerek legyünk mindenben.

– Ha valós a másfél milliós lélekszám, akkor évekre van munkájuk!

– Az állampolgársággal kapcsolatos törvényi előírások végrehajtása számunkra nagyon szép, de számos kihívást rejtő feladatot jelent. A törvényhozók fejében a szomszédos országokban, javarészt tömbben élő küllhoniak, nem pedig egy ilyen méretű állam szétosztan élő polgárai jelentették a mintát, amelyre a jogszabályt szabták. A kontinensnyi területen az állampolgár-

ság feltételeit – itt a technikai feltételekre gondolok – megteremteni nehéz, az igénylők közül sokaknak gondot okoz a papírokat a távoli szülőföldről vagy a rokonoktól beszerezni, és a törvény maga is előírja a személyes megjelenést. A távolságok nagyok, márpedig minden államban élnek magyarok.

A helyzet megoldására dolgoztuk ki az úgynevezett „kihelyezett konzuli napok” rendszerét: két munkatársunk a helyi magyar szervezetekkel együttműködve két-három napot tölt a magyararkta városokban, s két-háromszáz ember ügyeit intézi el. Az ügyfelek továbbbviszik jó hírünket, s így a jelentkezők száma meredeken emelkedik.

– Egy amerikai magyarnak – az érzelmi indíttatáson túl – miért érdemes magyar útlevélet szereznie?

– A kérelmező a magyar úti okmánnal nemcsak magyar, hanem európai uniós polgárrá is válik. Ha előrelátó, s gyermekei és unokái fejével is gondolkodik, akkor az is motiválhatja, hogy az európai egyetemek ebben az esetben jóval kedvezőbb feltételekkel nyílnak meg családtagjai előtt. Ugyanez a szerencsés helyzet az európai munkaerőpiacra is vonatkozik. Egy amerikai számára Közép-Európa vonzó, perspektivikus hely, ahol szerencsét lehet próbálni. Itteni honfitársaink Magyarországra még mindig anyaországgént tekintenek, így sokan képzelik el karrierjüket otthon.

– Főkonzul úr nyitásról beszélt. Ebben az új együtt gondolkodásban a fiatalabb generációk is partnerek?

– Mindenképpen, mivel a szervezetekben generációváltás történik. A már említett emigrációs nemzedékek között mindig megvolt az együttműködés, de látni lehetett, hogy más-más Magyarországot „hoztak magukkal”, s az eltérő hazaképeket nem mindig lehetett szinkronba hozni. Több mint két évtizede vagyunk szabad ország, ami a hazalátogatóknak erőt ad, s így csökkennek az ellentétek is.

1956-tól számítva már a harmadik generációnál tartunk, de szerencsére még a legfiatalabbak között is sokan vannak, akiknek erős a magyar identitása. Ők már vélt vagy valós sérelmek nélkül élik meg a magyarságukat, és nagy lendülettel, teljes nyitottsággal fordulnak egymás felé. Az amerikai oktatási rendszerben elsajátított koope-

rációs modelleket magyar szívvel töltik meg. A mi dolgunkat is megkönnyítik, nagyon sokszor már a saját korosztályunkkal dolgozhatunk együtt. Az újabb, legfeljebb tizenéves generáció körében a cserkészlet és a hétvégi iskolák minden várakozást felülmúlóan jól teljesítenek az identitás megőrzésében. A mozgalomban való részvétel feltétele pedig az, hogy ott bizony magyarul kell beszélni.

– Múlt vasárnap szentmisén voltam a Szent István-templomban. Magyar atyát vártak, de nem tudott eljönni. Olasz lelkipásztor tartotta a misét, a liturgia szövegét angolul mondta, a hívek magyarul válaszoltak. A népes se-reglet arcán némi csalódottságot véltem felfedezni...

– A New York-i magyar szervezetek egy része felekezetekhez kötődik. Így a katolikusoknál nagyon fontos lenne, hogy minél hamarabb magyar pap szolgálja a hívőket, nélküle a Szent István-templom csak a nevében lehet magyar. Egy anyanyelven megszólaló lelki atya pótolhatatlan erő a közösségnek; a hívek lelki vezetése mellett a közösség vezetése is rá hárulna. Az idegen szó hatására érezhetően kevesebben vannak a hívők is, hiszen angol nyelvű szertartást sokan lakhelyükhöz közelebb is találhatnak.

De nézzünk pozitív példákat is! A protestánsok közösségi élete mindenképpen példás. Az East Side-on két református gyülekezet is van, mindkettő az egykori magyar negyed híveit szolgálta-szolgálja. Nagyon jól működnek, noha korábban ők is szembe-sültek lelkészgondokkal. A magyar baptista gyülekezetbe javarészt Erdélyből származó hívek járnak.

A New York-i magyar zsidó közösségekben – különösen a brooklyni ortodoxok között – erős a magyarságtudat. A városrész utcáit róva gyakran megüti az ember fülét a magyar szó, hiszen több tízezer család származik a Kárpát-medencéből. A napokban Raoul Wallenbergről nevezték el Brooklyn egyik sugárútjának egy szakaszát, minthogy nagyon sok New York-i magyar zsidó köszönheti életét a svéd diplomatának. Három nagy közösséget ismerünk: a szatmáriakat, a munkácsiakat és a pápaiakat. A munkácsi hitközség rabbija azzal kezdte, amikor először találkoztunk, hogy büszkék arra, hogy nyolcszáz évig éltek Magyarországon, s ha azt mondják, *hazamennek*, akkor ezen még mindig Magyarországot értik. A hit és a nyelv mindenk számára összetartó, életet erő.

■ DR. CSERMÁK ZOLTÁN

► **A hódmezővásárhelyi születésű evangélikus költőt, újságíró, Fenyvesi Félix Lajost nem kell bemutatni lapunk olvasóinak: jó ideje nemigen van olyan hét, amikor ne találkozhatnának hasábjainkon valamely írásával; jegyzetlapjai sokak kedvencei. Mindig derűt sugárzó szerzőnek – akiknek több évtizedes munkásságát a Rát Mátyás-díjjal ismerte el a Protestáns Újságírók Szövetsége – immáron a tizenharmadik kötete a nemrégiben napvilágot látott *A csukott ablak*.**

Minden bizonnyal jó néhány olyan tollforgató van, akinek mintegy „védjegye” egy-egy szófordulat, amelyről tévedhetetlenül rá lehet ismerni. Fenyvesi Félix Lajos esetében ez minden kétséget kizáróan az „ősz-arany” és a „fájó-szép” jelző. Mindkettő olyan esztétikai minőséget jelöl, amely veszendőségében, mulandóságában gyönyörköd-tet, ahogy maga az ősz is.

Bizonyára a szerző életútjában is lehetünk olyan mély nyomokat, amelyek a verslenyomatokban is érezetiek hatásukat. Fenyvesi Félix Lajosnak is

Télies őszikék

Fenyvesi Félix Lajos A csukott ablak című verseskötetéről

megvan a maga története, megvan a maga személyes szomorúsága. Felidézhetjük itt azt a megrázó verset, a *Testvérsíratót*, amelynek „Isten Tejút-foltos kabátját” varró, könnyező anyalakja is ezekről a „nem gyógyuló sebekről” (67. o.) tanúskodik. (Ismerős lehet ez a vers a költő előző, istenes verseket tartalmazó kötetéből is, amely *Egy régi templomra* címmel 2010-ben jelent meg a Luther Kiadónál.) Ha azonban költészetről beszélünk, elsősorban talán nem a költői életpályát érdemes boncolgatni, sokkal inkább a versek-verssorok együtt mozgását, egymásra csúszását, összekacsintását.

Így találkozunk és jár táncot egymással „FFL” költészetében öröm és bánat, ahogy ezt a *Szomorú és vidám* című – utolsó – versciklus is jelzi. Semmi sem fekete-fehér – sugallja a lírai alak, és ezt a gondolatot árnyalja tovább a kötet sok-sok színnel, árnyalattal. Szondi György, a könyvet megjelentető Napkút Kiadó igazgatója a tavaly október 29-ei bemutatón a versválogatás-

nak ugyancsak a festői jelleg(zetesség)ét és erényét emelte ki.

A „tavaszi ég szikrázókéke” (5. o.), a „szőlőskertek vörös vesszejei” (9. o.), gyümölcszsemeken „a fény gyöngyei” (17. o.) mind a világ sokszínűségét, az élet diadalát hirdetik, akárhány vesztet háború áll is mögöttünk. A lírai beszélőtől bátor, hogy mer ilyen kicsinynek tűnő dolgoknak is örülni, ezeknél elidőzni.

Talán a kötet számadó, visszatekintő, sokszor melankolikus-nosztalgikus jellegéből is fakad ez a „nézdegélő” hajlam. Megmosolyogtató például a „ti régi, bolhás mozik” megidézése (37. o.) vagy a „vén szerelmesek” kéz a kézben járása (40. o.). Ugyanakkor segélykiáltásként is értelmezhetők ezek a szavak, kutatnak valami után, ami már nincs. „Hová tűnt a Duna-parti tölgyek esti békéje, / hol Arany János hall-

gatott ősz-arany / lombok alatt?” – kérdezi az *En országom* (37. o.) lírai határfeszítője. És talán nem véletlen, hogy épp *Arany Jánost* idézi meg.

Egyrészt tekinthető költői példának Arany, másrészt – akarva-akaratlan – lehet, az *ősz-arany* ihlet épp tőle ered. A kötet elolvasása után ugyanis könnyen asszociál az ember Arany kapcsos könyvének őszikéire. A visszafogott, kissé lemondó hang szintén a „lantletevő” alakját idézheti. Ezt a feltevést erősíthetik a kötetben gyakran felbukkanó halálversek is.

A címadó költeményt – mely talán az egyik legértékesebb darab – a már a másvilágon bálozó *Kemenczky Juditnak*, költőtársának ajánlotta FFL. Kemenczky Juditra őt napja vár az ablakpárkányon kedvenc galambja, hiába. Metsző hasonlatokat olvashatunk a lét

és nemlét tizeit tapogató lírai beszélőtől: „Elképzeltem megkínzott arcod kilobbanó / fényét, finom gyolcsával bebalzsamoz az idő / imádkozó kezedre pókhálóvékony szálon le-/ ereszkedik.” (107. o.) Hasonlóan hatásos kép a következő: „nénike porlepte szobája / reccsen, mint madártojás.” (116. o.)

A személyes ihletettségű versek mondhatók tartalom és forma egységét illetően igazán sikeresnek. A pusztta formajátékok a kötetben néha talán nem olyan átütők, például néhány egysoros és haiku. *Pilinszky* kíméletlen lényegre faragása után – legalábbis ebben a fájdalmasabb regiszterben – talán már lehetetlen vállalkozásnak tűnik az „atommagba sűrítés”.

De ezzel együtt szerethető *A csukott ablak*. Beszélője hátránézdéglve, esetenként mértéktartón megilletődve, mégis méltósággal és valami mélyről fakadó derűvel megy tovább az ösvényen, örülve az *adottnak* és remélve az *ígértet*.

■ – KINYIK –

Fenyvesi Félix Lajos: A csukott ablak. Napkút Kiadó, Budapest, 2012. Ára 1490 forint.

Menyegző
Értéktörő Egyesület

„Betyárgyerek

VII. evangélikus népzenei találkozó, Balatonszárszó

az erdőbe”

2013. február 22–24.

Az idei találkozón a betyárok élete és a hozzájuk kapcsolható népdalok kerülnek elénk.

Akik segítenek megismerni ezt az életformát:

Küllős Imola, az ELTE Folklore Tanszék ny. tanára,

Dóra Áron furulyás,

Husi Gyula citerás,

Szabó Adrienn és a **Tönköly együttes**,

Joób Emese és **Bolya Mátyás**.

A gyermekeket kézműves játszóház várja (korongozás).

Részvételi díjak:

- **felnőtteknek** 13 000 Ft,
- **gyermekeknek** (3–14 éves korig) 7000 Ft.

A részvételi díj péntek vacsorától vasárnap ebédig a teljes ellátás és a szállás költségét is tartalmazza.

Jelentkezés:

az Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon honlapján, a balatonszarszo.lutheran.hu oldalon. Érdeklődni a **06 20 824 3143**-as telefonszámon lehet.

Hőmérő a digitális táblán

Informatikai fejlesztés hét evangélikus középiskolában

► A köztünk élő legidősebb nemzedékek még a távirányító gombjait nyomogatva bizonytalankodnak, gyerekeink pedig már markukban tartják a világ minden létező hírforrását az okostelefonjukon. Az egy időben élő generációk között talán még sose volt ekkora szakadék a mindennapi használatú technológiák, eszközök tekintetében – ez mintegy biztosítéka a folyamatos meg nem értésnek. Az oktatási eszközök területén is forradalom zajlik, például a digitális tábláké.

A budapesti egyetemre készülő vidéki fiú lepedőnyi térképet kap figyelmes gesztusként az apjától, hozzá megerősítésként még egy bátorító mondatot: „De ha így se boldogulsz, felhívhatsz bármikor!” Nagyfokú érzelmi intelligenciáról tanúskodik, ha a fiatalember ilyenkor képes elnyomni előtörő vigyorát, amellyel vagy elsomorítaná, vagy feldühítené az ő költözködése miatt amúgy is sebezhető szülőjét. De az is rosszul venné ki magát, ha épp most kezdené el magyarázni, hogy ha a hüvelykujját erre a G betűt formázó kis jelre helyezi itt, a telefonja megmutatja neki még azt is, hogy ő pontosan hol áll a nagyvárosban. S ha fordul a járdán, vele fordul a kép is a környező utcák térképével, szóval nem kell a fa mohás oldalát keresni a tájolóshoz...

Legyen szó internetes tartalom felkutatásáról vagy a legújabb digitális eszköz beüzemeléséről, kevés család lehet, ahol még ne fordult volna elő, hogy a gyerektől kértek segítséget a felnőttek!

Nem nehéz belátni, egy ilyen világban mennyire esélytelen az a tanár, aki kezében krétával a zöld tábla előtt magyarázva negyvenöt percen át szeretné lekötni diákjai figyelmét. „Uncsi” – gondolja az ötödikes, a hetedikes pedig pimasz szánakozással ki is mondja.

A Magyarországi Evangélikus Egyház hét középiskolájában – Sopronban a Berzsényi Dániel Evangélikus (Liceum) Gimnázium, Szakképző Iskola és Kollégiumban és az Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskolában, a Békéscsabai Evangélikus Gimnázium Művészeti Szakközépiskola, Kollégium és Alapfokú Művészetoktatási Intézményben, a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégiumban, Miskolcon az Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium és Pedagógiai Szakközépiskolában, Kőszegen az Evangélikus Mezőgazdasági, Kereskedelmi, Informatikai Szakképző Iskola és Kollégiumban, valamint a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnáziumban – nagyszabású projektet zártak a téli szünetet megelőző napokban. Az Európai Unió támogatásával nem kevesebbet vállaltak a projekt munkatársai, mint az intelligens iskola létrehozását az informatikai infrastruktúra fejlesztésével és IKT- (infokommunikációs technológiák) támogatású pedagógiai módszertan kidolgozásával.

Mint a Magyarországi Evangélikus Egyház pályázati referensétől, *Kocsis Istvántól* megtudtuk, az elnyert 124 millió forintot támogatásból kétszázhetvenkét darab iskolai PC csomagot (számítógépeket), hatvan-nyolc tantermi csomagot (digitális táblákat), egy szervercsomagot, hét wifi csomagot, a sajátos nevelési igényű látás- és hallássérült diákok munkáját segítő további négy speciális csomagot telepítettek az intézményekben szerte az országban. – Sok nehézséget kellett legyőznünk. Ennek érzékeltetésére talán annyi is elég, ha emlékeztetek rá, hogy ez a pályázat 2008-ban indult, és 2011-ben kaptuk meg a támogatói

határozatot. A nagy értékű informatikai eszközök közbeszerzési eljárása háromnegyed évet vett igénybe. Ez egyébként egy csoda, amelyet jóra lehet használni – lelkesedik az eszközök között ugyancsak beavatottként mozgó pályázati referens.

Kocsis István nyilvánvalóan előre tudja, mire számíthatunk azon a bemutatórán, amelyet a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnáziumban szervezett meg a projekt zárásaként, hogy az intelligens iskola mibenlétéről fogalmat alkothasson az is, akinek már nem természetes közege a tanterem.

Mielőtt azonban a gázok állapotváltozásainak energetikai vizsgálatát taglaló fizikaórára becsengetnének, még kíváncsiak voltunk, ki akarta ezt a projektet: az iskolákat fenntartó egyház vagy az ország különböző városaiban működő középiskolák?

– Az iskolák kezdeményezésére a fenntartó lépett – mondja rövid töprengés után Kocsis István, *Tar Jánosné*, a nyíregyházi gimnázium igazgatója pedig megerősíti:

– Ez a TIOP-os – azaz *Társadalmi infrastruktúra operatív program* – pályázat csatlakozott a korábbi kompetenciafejlesztő programhoz és a tanulóilaptop-pályázathoz. A

pedagógiai, módszertani kultúra megújítása jóval korábban elkezdődött intézményeinkben, nagy szükség volt tehát a további eszközökre, hogy mindez kiteljesedjék. Mindebben valóban nagy összhang és egyetértés mutatkozott a pályázatot benyújtó fenntartó és az iskolák között.

A B épület 27-es tantermében először hőmérőt látunk a digitális táblán. Az angolszász országokban használatos Fahrenheitben megadott hőmérsékletről kell kideríteni, mennyi az Celsius-fokra átszámítva. *Tóth Diána* kutató-tanár (képeinken) előbb *Csillát* kéri a táblához, oldja meg a feladatot, majd *Bence* bök magabiztosan a felületre, a tanár újjab kérdésre adva helyes feleletet. Ezzel máris a gázok termikus kölcsönhatásánál vagyunk.

Az interaktív tábla oldalán sorakozó ikonok segítségével újabb és újabb ábrákat, szövegeket, képleteket varázsol elénk Tóth tanár, könnyed mozdulatai nyomán fénybuborék emeli ki a képletet, minden egyéb elhalványodik a felületen, hogy csak a

lényegre koncentráljunk. Már túl vagyunk az izobár állapotváltozás mibenlétén, mikor laza simító mozdulatra sárgába borul a lényeg, de a tanár ismétli is, hanghordozásával jelezve, ezt kell rögzíteni a füzetbe.

– Leírtátok? Haladhatunk? S haladunk, hisz nem kell új ábrát a táblára rajzolni a tanárnak, egyúttal hátat fordítani az osztálynak, a válla fölül visszakibálva, mit csinál éppen – újabb finom érintésre a digitális tábla máris szemlélteti az izochor állapotváltozást. Sémajaz és grafikus megjelenítés illusztrálja a további anyagot, a tanár folyamatos kérdésekkel tartja kézben az osztály figyelmét, majd a bemutatóóra közönségének demonstrálja a digitális tábla egy másik fantasztikus előnyét: ha a speciális tollal csúnyán ír rá, felismerve az alakzatot a gép olvashatóvá teszi az írást!

A didaktika ma is érvényes szabályai szerint az új anyagot ellenőrző kérdések sora zárja, s miután a tanár a válaszokból és a tekintetekből meggyőződhetett róla, hogy a többség bejárta vele a mára kijelölt utat a fizika határtalan birodalmában, az óra végére egy valódi tapasztalatot adó kísérletet tartogat: mi történik, ha a szifonpatron zárófóliájába szegget ütünk? A diákok most először csodálkoznak, hisz mire megszülettek, kiment a divatból az otthon készített szódavíz. A hirtelen lehült patronnal Tóth tanár körbeszaladja az osztályt, hogy mindenki megérinthesse...

Hogy élvezte-e az elmúlt negyvenöt percet, azt nem kell megkérdeznünk kicsöngetés után a máris a kö-

vetkező órájára siető fizikatanártól, inkább arra vagyunk kíváncsiak, hogyan hatottak az első ilyen fizikaórák a tanítványaira.

– Kétségkívül imponál a gyerekeknek. És csak így lehet állni a versenyt az internetes felületekkel, tartalom-szolgáltatókkal, ha a természettudományokat meg akarjuk szeretetni.

– Akármennyire könnyednek tűnik is, amit láttunk, tudnunk kell, hatalmas munka előzte meg – világít rá Tar Jánosné. – Az interaktív tábla csupán eszköz, amely segíti a tanár munkáját, de csak azt adja vissza, amit előtte „beletett”. A projektnek köszönhetően további öt ilyen felszereltségű termünk lett, ami azért nagyon fontos, mert a mi iskolánkban minden tanár alkalmazza az infokommunikációs eszközöket. Minden tantárgyban jelen van, még a testnevelésben is: a gyógytestnevelési gyakorlatok betanításánál kiváló szolgálatot tesz ma is, pedig még nem tartunk ott, ahol mondjuk Amerikában, hogy tilos megérinteni a diákat.

■ VESZPRÉMI ERZSÉBET

Macskaköveink

► A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának, a püspöki hivataloknak és a gyűjteményeknek, valamint egyházunk kiadójának munkatársai a 2013. esztendő is az Úr szavára figyelve kezdték. A január 2-ai évkezdő alkalmon *Gáncs Péter* elnök-püspök az esztendő ígéről – „*Mert nincsen itt maradandó városunk, hanem az eljövendőt keressük*” (Zsid 13,14) – tartott áhitatot, majd *Próhle Gergely* országos felügyelő köszöntötte az egybegyűlteket, végül *Kákay István* országos irodaigazgató mondott beszédet. Az alábbiakban ennek szerkesztett változatát közöljük.

Keresztény időszámításunkban az egyházi esztendő advent beköszöntével kezdődik, vagyis már benne járunk az új egyházi évben, mikor a „világi” esztendő még csak éppen megkezdődik. Nincs ez másképp most sem, és az sincs másképp, hogy amikor az egyházi év már vízkereszt ünnepe felé halad, az országos iroda és a püspöki hivatalok megkezdik munkájukat. A hagyomány követésében és a korszerűség elvárásai közepette, a régi és új találkozásában élünk, így járjuk utunkat.

Az élet mint út ősi toposza a 21. században sem változik, ám az út minősége és építőanyaga igen. Bár a macskakő az egyik legrégebbi útburkoló anyag, ma már egész modern megoldásokkal tudják újrarakni. A rajta járók érzik ódon hangulatát, de nem tapasztalják, hogy nehezítené útjukat.

A keresztény élet útján „macskaköveinket” megőrizni a tisztünk, de úgy kell őket újraraknunk, hogy könnyedén lehessen járni rajtuk. Látsszanak az értékei, a mozaikszerűen összeálló egész, de lépteinket ne nehezítsék, hanem stabil alapot képezve biztonságos járást adjanak. Az országos egyház munkatársainak éppen ez a feladata. Lutheránus köszöntésünkben naponta emlékeztetjük egymást: „Erős vár a mi Istenünk!” – ehhez a várhoz utat építeni a közös feladatunk.

Mert a régi kövekből, a maradandó értékekből újat, korszerűt lehet alkotni. Ennek a macskaköves útnak az újraburkolásával telik most már ötödik éve – megválasztásom óta – az országos iroda munkatársi közösségének az élete. Az út újraépítésében meglátásom szerint fontos ponthoz érkeztünk. Az első három év magvetése, munkája érett be és hozott eredményeket az utóbbi kettőben.

Macskaköveinket az új technikákkal tettük le, most – szakmai elhivatottságunk és keresztény hitünk útmutatása szerint – járnunk kell rajtuk.

A 2013-as esztendő kezdetén örömmel tekinthetünk vissza arra az útra, melyet 2011-ben és 2012-ben közösen tettünk meg: egyházunk országos irodájának és a püspöki hivataloknak a munkájára, a munkatársi közösség fejlesztésében és az adminisztratív működésben elért eredményekre.

Az iroda osztályvezetői közösségének szupervíziós fejlesztése az együttműködési készség és az eredményesség olyan jelentős javulását hozta, mely lehetővé tette, hogy sikeresen méretessük meg az irodát az ISO minőségbiztosítási rendszerben. Ezzel Magyarországon az első egyházi szervezetként megkaptuk az ISO-tanúsítványt az auditorként működő Certop Kft.-től.

Az országos egyház felnőttképzési akkreditációjára és más területeken elért eredményeinkre is joggal lehetünk büszkéek, hiszen tudjuk, hogy ezeket szorgalmas, áldozatos munkánk, kitartásunknak, kölcsönös bizalmon alapuló együttműködésünknek köszönhetjük.

Az irodán belüli együttműködés és szervezethez magasabb fokra fejlesztése tette lehetővé, hogy olyan hatalmas feladatokat is sikerrel oldjunk

meg, mint elsősorban egyházunk 2005. évi intézményi törvényének átfogó reformja, majd a módosított törvény megkívánta változtatások végrehajtása. Ezek korábban nem látott nagy terheket róttak az irodára, de a folyamatos működés szokásos feladatainak egyidejű ellátása mellett is sikerült eredményesen a folyamat végére érni – igaz, ehhez több munkatársunknak is az elvárhatónál lényegesen nagyobb erőfeszítésére, hónapokon át tartó szakadatlan munkájára volt szükség.

Ezt az alkalmat is szeretném megragadni, hogy megköszönjem áldozatos munkájukat, mintaszerű hozzáállásukat, mellyel valóban példát mutattak minden munkatársunk számára egyházunk iránti elkötelezettségből, szorgalomból, az újra és újra felmerülő problémák konstruktív megoldására törekvő pozitív viszonyulásból, ki nem fogyó türelmeiből és szolgálatkészségből.

Ez az az út, melyre örömmel, bátran léptünk, és melyen sikerrel haladtunk az eltelt két esztendőben, mintegy magunkat is beépítve az útba: „Az utat nemcsak építjük, de magunkba építjük annak anyagát, eggyé válunk útítársainkkal. Mindeközben magunk is beleépülünk az útba, az utazókba.” (*Szóllósi Zsuzsa*)

Az út újabb szakaszához értünk. A 2013-as esztendő bizonyára nem hoz kevesebb feladatot, ezért lazítást, több pihenést nem ígérhetek senkinek. A külső környezet, a pénzügyi feltételek javulását sem ígérhetem. Arra viszont jó esélyt látok, hogy hosszú-hosszú évtizedek folyamatos romlása, a siralmas lepusztulásig vezető elhanyagolódás után egyházunk központi épülete, szimbóluma, az „Üllői út 24.” egyszeri pályázati lehetőség realizálásával, komoly saját erőforrások bevetésével és alaposan átgondolt belső szervezéssel, felkészüléssel megújuljon, gazdaságosabban működtethető és fenntartható, tetszetős külsejű legyen, hogy a jövőben egyházunknak ne szűgyenére váljon, hanem büszkeséget szerezzen.

A 2013-as év ígéje a *Zsidókhoz írt levélből* akár saját terveink mottója is lehet: „*Mert nincsen itt maradandó városunk, hanem az eljövendőt keressük.*” Őszintén remélem, hogy munkatársaim kreativitásával, alkalmazkodókészségével sikeresen meg tudjuk valósítani a pályázatot, és a régi épület értékeit megtartva új anyagokkal, korszerű technológiákkal olyan országos központ készül el, amely szimbolizálja mindazt, amit vallok: a régi értékek megtartásával, újraértelmezésével, innovatív, humán értékek hozzáadásával korszerűt, jól működőt teremteni.

A megkezdett úton ez a nagy lépés látszik a következőnek, melyet összefogással meg kell és meg is tudunk tenni – miközben szorgosan végeznünk kell napi feladatainkból eredő kötelezettségeinket is.

Ehhez, azaz egyházunk hűséges, kitartó szolgálatához kérem mindnyájunk számára Isten gazdag áldását a 2013-as évre. Sikeres, eredményes új esztendő!

Erős vár a mi Istenünk!

REMÉNYIK SÁNDOR

„Istenem”

Pap volt. Tiszteletesnek titulálja, S vigyázza lépteit az ápoló. Az arca: végzet barázdálta föld, A szeme: két nagy, hullámtalan tó. Kőd úszkál rajtuk s borong tétován, Mint hajnalban a tengerszemeken, – Hervadt, ígétlen, öntudatlan ajka Csak egy szót morzsol folyton:

Istenem.

„Istenem, Istenem, Istenem...” Ötvenszer egyvégtiben: Istenem, – Hogy a hallgatót hideg futja át, Figyelve e szívetlen, szárnyatlan S dadogva mégis dübörgő imát. E lélek infernókat járhatott be, Amíg a téboly partján kikötött, – A csendes téboly árnyai alá: Az Isten még oda is vele jött.

„Istenem, Istenem, Istenem...” Ötvenszer egyvégtiben: Istenem, – Ha szólnak hozzá, ez a felelet. Minden kérdésre ez a felelet. E száj az együgyűség kapuja S az örökkévalóság malma lett. Csak jár, csak jár, örülten öröli A Mindenható egyetlen nevét, És közelében félve halkul el És megdermed az emberi beszéd.

„Istenem, Istenem, Istenem...” Hogy zakatol a megbomlott malom! Az Isten neve: óriás malomkő, Benne a világzúzó-hatalom. Csak jár, csak jár, örülten öröli Hulló hóvá az élet rongyait... Ő, szent és szabadító örület: A legnagyobbra mégis megtanít.

Korszakok határán

Könyv Nagy István püspök életéről

► **„Az utolsó magyar pietistára”, „az utolsó dunántúli falusi püspökre”, a latinos egyetemi műveltség neveltjére, a wittenbergi egyetemen is tanult Nagy Istvánra, a bonyhádi gimnázium megalapítójára tavaly emlékeztek egykori gyülekezetében halálának kétszázadik évfordulóján. A jeles alkalmából írásba is foglalták emlékezetét: a Sárszentlőrinci Evangélikus Egyházközség kiadásában jelent meg nemrégiben a Nagy István élete és munkássága 1728–1812 című kötet.**

„A 18. század első felében magyar pietistának lenni azt jelentette, hogy jó magyar könyvekkel látni el a pásztor nélkül maradt evangélikusokat, Bibliával, kátével, énekeskönyvvvel és valami olyan olvasmánnyal, ami a vasárnapi prédikációt pótolta” – írja a kötetben *Csepregi Zoltán*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem egyháztörténész-professzora.

II. József 1781-es türelmi rendelete nyomán újra működhettek a protestáns gyülekezetek – olyan sok éledt újjá, hogy nem volt elegendő lelkész, vagyis sok közösség lelki vezető nélkül maradt. A püspök ezeknek a közösségeknek a tagjait is szeretne volna lelki táplálékkal ellátni, ezért lefordította egy német pietista elmélkedéseket tartalmazó vaskos könyvét, és saját költéségén kiadta. De írt konfirmációi kátét, újonnan megjelentette *Torkos András* Újszövetség-fordítását, és szerkesztett új énekeskönyvet is.

Abban a korban minden dunántúli püspök falusi gyülekezetben szolgált. Ez az „észrevétlenség” biztonságo-

sabb is volt az üldözések idején, a városokban ráadásul sorra veszítették el templomaikat az evangélikusok. E hagyomány őrzőjeként maradt Nagy István az utolsó dunántúli falusi püspök a vallási türelem korában is. Lemondása után Győr lett a püspöki székhely.

Amikor Sárszentlőrincre került, a településnek még csak egy sártemploma volt, amolyan nádfedeles épület, ő építtetett ennek a helyére egy szép nagy templomot. De nemcsak ez a templom kötődik a nevéhez, hanem a későbbi bonyhádi gimnázium megalapítása is. 1806-ban iskolát – egyházmegyei algimnáziumot – létesített ugyanis Sárszentlőrincen (ennek volt tanulója később *Petőfi* is), ez az iskola került át aztán Bonyhádra.

A reformkor törekvéseit előlegezte meg a püspöknek az az 1806-ban kelt rendelkezése, hogy saját egyházkerületében a jegyzőkönyveket magyar nyelven vezessék.

A kötetben elolvashatjuk *Payr Sándor* 1928-ban írt áttekintését Nagy István életéről és munkásságáról, *Csepregi Zoltán* már említett dolgozata pedig mint korszakok határán élt személyiségről szól a néhai püspökről. Minden bizonnyal érdeklődéssel nézegetik majd a 21. századi olvasók a könyv mellékletét: a régi nyomtatványok, a Nagy István nevéhez köthető kiadványok oldalainak fotóreprodukciói visszarepítenek a 18–19. századba.

■ EÉ

Nagy István élete és munkássága 1728–1812. Szerkesztette Bakay Péter és Karl Jánosné Csepregi Erzsébet. Kiadta a Sárszentlőrinci Evangélikus Egyházközség 2012-ben.

HIRDETÉS

A *Bódás János összes versei* című könyv korlátozott példányszámban még kapható. A néhai református lelkész kötete megrendelhető az Aranypegazus Könyvkiadó címen (1029 Budapest, Huba vezér u. 14.), e-mailben (bj22222@t-online.hu) vagy az 1/376-9295-ös telefonszámon. A könyv ára 3800 Ft + postaköltség.

Gönc „istenes vén embere”

Beszélgetés Szabó András irodalomtörténész-professzorral

► **Régi lakás az első emeleten. Nagy szobák, a falak mentén mindenütt teli könyvespolcok. Olajképek, régi textiliák és persze íróasztal, rajta bekapcsolt számítógép. „Most jöttünk Sárospatakról – mondja felesége, *Pet-rőczy Éva*, a jeles költő –, András új kötetét mutatták be.” Szabó András irodalomtörténész, a Károli Gáspár Református Egyetem professzora régóta kutatja az intézmény névadójának életét és munkásságát. Személyéről ma is keveset tudunk – olvasom *A rejtőzködő bibliafordító – Károlyi Gáspár* című, nemrégiben megjelent, szép kivitellű könyvben.**

– Azt tudjuk *Károlyi Gáspárról*, amit a 19. század vége óta a kutatásnak sikerült kiderítenie – mondja Szabó professzor –, mert saját magáról keveset mond el. 1549-ben a brassói gimnáziumba iratkozik be, a nagyobb diákok közé, majd 1556-ban a wittenbergi egyetemen találjuk. Születési dátumát nem tudjuk biztosan, korábban ezt 1529–1530 körülre tették, de én úgy gondolom, kicsit később is születhetett... Ám ezek mind csak találgatások, valójában nem tudjuk. Hazatér, és egy kiemelt, fontos helyen, Göncön lesz lelkész. Belekerül a hitviták, az egyházszervezés közepébe, unitáriusokkal vitázik, a kassavölgyi egyházmegye vezetője lesz, és marad is püspöki joggal bíró es-perese élete végéig.

– Mit tudunk még róla?

– Mikor a helyzet kicsit nyugodtabb lett – közben ugyanis háború is zajlik a törökökkel, illetve a két országrész is háborúzik egymással –, valószínűleg az 1570-es években kezdi el a Biblia fordítását. A családi körülményeiről is nagyon keveset tudunk, ezt is próbáltam összefoglalni a könyvemben. Halálának éve 1591, az esztendő végén hunyta le a szemét.

– Vannak új kutatási eredmények vele vagy a munkájával kapcsolatban?

– Egészen újak valójában nincsenek. Én még régebben találtam valamit: 1982-ben a vizsolyi Biblia nyomdai kéziratából két lapot. Azóta *Imre Mihály* professzor is felfedezett egy vizsolyi Bibliához készült fordításszöveget, ez a debreceni kollégium könyvtárában egy lapszélre van írva.

– Miként zajlott a fordítás?

– Hatalmas munka volt, Károlyi társakkal dolgozott. Nem tudjuk, kik voltak ezek az emberek; a vezető és az irányító ő volt, és maga is részt vett a fordításban, de nem tudjuk, hogy ki mit fordított. Az már elég világos, hogy úgy dolgoztak – korábban én is így gondoltam –, hogy szétosztották egymás között a Biblia könyveit, és mindenki fordította a sajátját. Az is biztos, hogy amikor mindenki elkészült a maga részével, akkor Károlyi Gáspár szerkesztette egybe az egészet. Ő határozta meg a kész mű arculatát, többször átjavította a kéziratokat; akkoriban volt már egy egységes biblikus nyelvezet, ettől nem térhetett el.

Kétségtelen, hogy Károlyinak jóval többet kellett dolgoznia, sok-sok éjszakát átvirrasztania... Három évet emleget az előszóban, de ez csak az utolsó munkálatokra vonatkozik. Maga a nyomtatás 1589 februárjában kezdődött, és 1590. július 20-án fejeződött be. Másfél esztendő csupán...

Az említett nyomdai kéziratlapokból tudjuk, hogy szépírással lemásolták az egész Bibliát. Merthogy a Károlyi és munkatársai által elkészített fordítás – ahogyan a nyers kéziratoknál már lenni szokott – tele volt javításokkal, nehezen volt olvasható, tehát a nyomda számára kellett egy jól áttekinthető példány. Ehhez nem

is egy íródeákra volt szükség, s ez komoly pénzbe került.

Ezen a kétlapnyi tisztázaton látszik az írások szép, figyelmes írása. És mindenféle más fontos információ is van rajta, például Károlyi Gáspár saját kezűleg írta le a bibliai fejezet tartalmi összefoglalóját.

A vállalkozást anyagilag ottani református földbirtokosok segítették, először *Mágocsy Gáspár* és *András*.

Az ő haláluk után földjeik örököse *Rákóczi Zsigmond* lett, az egész vállalkozást ő pénzelte.

– Mennyi idő adatott Károlynak, hogy befejezze, amit elkezdett?

A könyv bemutatóján Galsi Árpád, a Kálvin Kiadó igazgatója és Szabó András, a szerző

Károli vagy *Károlyi*? A különböző irodalomtörténeti és egyéb szakmunkákban e két alakban találkozunk a jeles bibliafordító nevével – de vajon mi lehet a kettősség oka? A kötet erre is választ ad.

„A 16. századi mezővárosi polgár származású értelmiség névadása különbözött a maitól, család- vagy vezetéknev többnyire még nem létezett” – írja Szabó professzor. Károlyi – mai fogalmaink szerint – vezetékneve a szülőhelyére utal (Károly, ma Nagykároly, Carei, Románia). Ő maga egész életében – a kor szokásának megfelelően – csak latinos formában írta le a nevét: *Caroli*, *Carolius*, *Karolius*; legtöbb levelének aláírása *Casparus Carolius*. A máig ható helyesírási problémát a bibliafordítások címlapjai okozták. A második és a harmadik kiadás címlapján *Caroli* szerepelt, később azonban ezt felváltotta a félig latinos, félig magyaros *Karoli*. A *Károli* forma ment át aztán a köztudatba, vált hagyományossá, ez szerepel századok óta a biblia kiadások címlapjain – egyúttal magával hozva a kiejtésben is a *Károli*-t, noha a többi Károlyi esetében sem nem írunk, sem nem ejtünk *l*-et.

A jelenleg érvényes helyesírási szabályzat alapján készült helyesírási szótárak mindkét formát helyesnek ismerik el, tehát a *Károlyi* és a *Károli* egyaránt használható.

– Végig részt vett a munkában. 1535 körül születhetett, és hatvanéves sem volt, mikor meghalt. Mégis hosszabb időt élt, mint amennyi akkoriban a betegségek, háborúk és egyéb okok miatt elég alacsony átlagéletkor volt; joggal nevezte őt „istenes vén embernek” *Szenci Molnár Albert*, hiszen kamaszkorában találkozott vele.

– A *Károlyi-féle bibliafordítás* sok jeles író gondolkodását határozta meg.

– Elsősorban a protestáns írókról van szó. Tudunk *Ady Endre* régi Bibliájáról, *Áprily Lajosnak* és fiának, *Jékely Zoltánnak* is mindennapos olvasmánya volt a Szentírás, és sorolhatnám a többieket is, *Kányádi Sándort* például, akinek verssorai-ban ott bujdosik a bibliafordító...

– Mióta foglalkozik *Professzor* úr *Károlyi Gáspárral*?

– Ő volt az egyetemi szakdolgozatom témája, és 1982-ben az egyetemi doktori disszertációm is róla írtam. A kollégák tudták, hogy én foglalkozom vele egyedül, ezért a vizsolyi Biblia két hasonló kiadásához is én foglaltam az egyik kísérőtanulmányt 1981-ben és 1990-ben. Fiatalságomtól végigkísér a bibliafordító mint kutatási téma, és én igyekszem is erőm szerint a legjobban megírni.

Az új kötetet évek óta kérte tőlem a kiadó; a munka célja az, hogy népszerű formában foglalja össze, mi az, amit a bibliafordítóról tudnunk kell. Kétségtelen, hogy évszázadokon átívelő, kifogyhatatlan ajándékot kaptunk tőle mi, magyar protestánsok és az egyetemes magyar irodalom egyaránt.

■ – FENYVESI –

Szabó András: A rejtőzködő bibliafordító – Károlyi Gáspár. Kálvin Kiadó, Budapest, 2012. Ára 1400 forint.

Szikra magno az evangélium szolgálatában

Győri János evangélikus lelkész 1963–1967 között készült hangjátékai

Édesapám, *Győri János* még csak segédlelkész volt 1938-ban, amikor ösztöndíjasként kijutott Finnországba. Itt a 19. század közepén indult, Laestadius-féle ébredés hatására megtért. A svéd evangélikus lelkész és botanikus *Lars Levi Laestadius* (ma gyakran pejoratív értelemben használt *pietista*) kegyességi irányzatát áthatotta – egészséges, kiegyensúlyozott élet-szemléletére jellemző módon – az e világban két lábon járó, gyakorlatias hitélet, melytől nemhogy távol állt volna a tudomány és a művészet, hanem rendkívül fontos eleme volt.

Édesapám is így élte meg lelkési szolgálatát. Evangélizálásában minden természettudományos és művészi adottságát latba vetette. Szolgálatának fontos eleme volt az ének-zene, a vers és a próza, illusztrációként a képzőművészeti alkotások, valamint a színjátszás is. Az 1950-ben épült nagytarcsai imaházat úgy tervezte meg, hogy színpada is volt, méghozzá sűgőlyukkal, függőnnyel. Színes, festett villanykörtékkel, maga készítette fényterelőkkel, kombinálható kapcsolással (banándugós mátrixszal) világította be a jeleneteket hangulatuknak megfelelően, akár csak egy igazi színházban.

A saját maga által írt és rendezett színdarabokat rendkívüli ötletekkel (például árnyjátékkal és hangeffektusokkal) gazdagította, és türelemmel tanította be a heterogén képességű falubeli ifjúság tagjait, ügyelve arra is, hogy mindenki a maga kvalitásának megfelelő szerephez jusson. Itt a „mindenki” szót nagyon lényegesnek érzem, mert szolgálata más területén is jellemző volt, hogy a közösség minden egyes tagját igyekezett bevonni – jól ismerve életét, testi-lelki állapotát, adottságait – úgy, hogy mindenki a maga szintjén kamatoztathassa talentumait.

A hatvanas évek elejétől az Állami Egyháziügyi Hivatal nyomására betiltották a színdarabok előadását, mondván, hogy az művészeti tevékenység, és az egyháznak nem ez a dolga. Persze az ifjúsággal és gyermekekkel való foglalkozás, az evangélizálás sem volt engedélyezve többé.

Édesapám azonban „nem húzta be a függőnyt”. A gyermekmunkát laikus fiatalok végezték az ő irányításával, az evangélizációk helyett pedig különféle csendesnapokat szervezett.

1958-ban vásárolt egy Szikra M2 típusú magnetofonkészüléket. A közel húszkilós berendezést felcipelte a szószerkekre, és felvette vele a prédikációt, majd a következő héten elvitte a templomba el nem jutott betegek ágyához, és lejátszotta. Azután a családtagokkal történt beszélgetéseket felvette, majd a csütörtök esti bibliaórán lejátszotta. Ezek voltak azok az első „elektronikus igés lapok”, melyek segítségével egymás hite által épülhettek a gyülekezet tagjai.

Mihelyst enyhült a légkör, egy ilyen bibliaórai alkalmat fölvetett, és a szalagot kiküldte Svájcba *Sztehlo Gábornak*, a gyülekezet volt lelkészének. A felvétel talán megvan még a család tulajdonában. Én csak azokra az apró részletekre emlékszem, amikor egy-egy igeversest üzenet mellett például *Kiss Istvánné*, *Kati* néni (vagy ahogy *Sztehlo* nevezte: *Tyatyja*) könnybe lábadt szemmel mondja el üzenetét, vagy *Fényes Misa* bácsi felemlegeti, hogy elakadt löcsös kocsiját Gábor bácsi miként segítette ki a sárból annak idején.

1963-ban egy vasárnap esti bibliaórán *id. Hafenschner Károly* beszámolót tartott amerikai útjáról. Egy magán-szalagot is hozott magával, melyen négerek spirituálékat énekeltek. Ezek hatására alakította meg *János Sámuel* bátyám 1965-ben Magyarország első keresztyén könnyűzenei együttesét *Hermons* néven. Édesapám az együttes dalait is rögzítette. A hangszalagok ebben az időben drágák voltak, ezért a Magyar Rádiónál ki-selejteztet ezerméteres tekercseket használt. Az amúgy is lestrapált szalagokra ő is többször készített felvételt, de később, amikor olcsóbb lett az alapanyag, már nem törölgette le a korábbi felvételeket. Így maradt ránk vagy száz teli tekercs.

Magnója évről évre megörököltette, ahogy a szeretetvendégségen az ifjúság tagjai egy-egy igeverssel és pár szóval fogadják körükbe a konfirmáltakat, míg azok ugyanígy köszöntik az utánuk következő évfolyamot. Szenzáció volt az is, hogy – a magnófelvételnek köszönhetően – a hittantanév-záró ünnepi istentiszteleten mind a nyolc évfolyam közösen hallgatta vissza saját záróvizsgai szereplését.

Édesapám maximálisan kihasználta kora minden más technikai eszközét is. A templom előcsarnokában mozgó, beszélő-zenélő, világító transzparenst (ahogy ő nevezte: szemléltető táblát) helyeztet el, mely az egyházi ünnepköröknek megfelelően váltakozva tanította, hirdette az evangéliumot.

Az oktatás másik fontos eszköze lett kezében az *amatőr film* is. Az amatőr filmezés a hatvanas évek elejétől terjedt el, művelői normál 8 milliméteres fekete-fehér, majd színes filmet használtak. *A csillag és a keresz*

Prédikáció közben a Szikra M2-vel

nyomában című animációs filmjét elsősorban konfirmandusoknak készítette, de minden generáció számára hasznos egyház- és üdvtörténeti anyagot tartalmazott.

A tilalom miatt beszüntetett színjátszás hiányát édesapám azzal pótolta, hogy igaz történetek alapján *hangjátékokat* írt és rögzített hangszalagra. A mai agyontechnizált-automatizált világban gyerekjáték a képpel és a hanggal bármit megcsinálni. Nézzük, hogy ezzel szemben milyen eszközökkel dolgozott ő!

Az egyszerű hangrögzítés első láncszeme a mikrofon. A hatvanas évek elején az amatőrök számára az egyetlen hangátvitelt produkáló, szűk sáv szélességű szénmikrofon volt elérhető. Ezt csatlakoztatta egy magnetofonhoz. 1963-ban már egy korszerűbb Calypso M8-as magnója volt, de ez még mindig igen sovány eszköztár a hangjátékok elkészítéséhez. Így nagy találékonyság, kézügyesség, szívósság kellett ahhoz, hogy belevágjon. Hát még, ha a stúdiót a téglapadlós, kongó imaház szolgáltatta...

Az még aránylag egyszerű feladatnak tűnt, amikor például a párbeszéd-

del párhuzamosan lépéseket vagy ajtónyitást kellett háttérzajként felvenni. Vidám látványt nyújtott, amikor egy bányajelenethez *Fényes István* bácsi a megadott jelre nagy csizmáival, mint egy rossz kisgyerek, fűrgén

dületére stb. is. Ne felejtjük, nem képzett színészek, hanem többségükben írni-olvasni éppen csak tudó, egyszerű parasztemberek és fiatalok, gyerekek szerepeltek. Nagy kitarásra volt nekik is szükségük – csak-

mérhetetlen a különbség az ő hangjátékai javára. A hatvanas évekbeli rádiójátékok közül sok már saját korában is bárgyú, vadul agitáló, szájbarrágós és – ami a legveszedelmesebb – hazug volt. Édesapám hangjáték-

A templomtakarító, -díszító oltárlányokkal csendesnapjukon a nagytarcsai templom lépcsőjén (1962)

szétrugdosta az imaház közepén egymásra halmozott fapadokat, ezzel szolgáltatta a bányamolmlás robaját. Megoldandó feladat volt azonban az is, hogy a padok zajában ne vesszen el a menekülők hangja. A túlvészérlés elkerülésére, a helyes arányok beállítására az egyetlen eszköz a mikrofontól való távolság változtatása volt.

Azt már nehezebb volt kivitelezni, ha hosszabb ideig kellett folyamatosan biztosítani egy jelenetben például egy madárdalós erdő háttérzaját. Édesapám ehhez egy Orion rádióval egybeépített lemezjátszómonstrumot használt. Feltette *Hacki Tamás* bakelit-lemezét – a háttérzajt az a sláger szolgáltatta, melynek közepén a fűttyművész másfél percig csak madárdalokat utánoz. Ezen a sávon a lemez barázdáinak világosabb színe elűtött a többbitől.

A felvételnél itt kellett édesapám bűvész-szerű kézügyessége: míg az egyik kezében lévő mikrofont a négy-öt szereplő közül éppen beszélő elé tartotta, a másik kezével a tűt a világos szakasz elejére helyezte, és felhangosította a lemezjátszót, majd a szakasz végénél visszatette a hangkart az elejére. Az

úgy, mint édesapámnak –, hogy a munkát lendülettel végigvigyék.

Hangjátékait csak január-februárban készíthette. Egyrészt mert a szereplő szántó-vető emberek csak a téli időszakban értek rá, másrészt mert szer-teágazó szolgálata leköttötte minden idejét. Az ötvenes-hatvanas években a mindennapi reggeli istentiszteleteken, látogatásokon kívül a hét szinte minden estéjén volt valamilyen lelki alkalom, amelyre mindig alaposan felkészült. A nagy ünnepek sok alkalmán is egyedül, segédlelkész nélkül látta el a szolgálatot. Így ezek a hangjátékok, filmek nem főmunkaidőben, hanem a „szabad” idejében készültek.

A leglényegesebb azonban minden alkotás esetében a tartalom, az üzenet, illetve hogy hasznos vagy káros hatást fejt-e ki. Mai füllel hallgatva ezek a hangjátékok talán együgyűnek, túl direktnek, érzelgősnek, idejétmúltak tűnhetnek. Azonban senki sem botránkozik meg egy barokk vagy romantikus alkotás túlfűtött, szentimentális voltán sem, mert-hogy abban a korban az volt a divat.

Az ő hangjátékai a vad ateista kommunizmus idején születtek. An-

sorozata viszont a valóságot tükrözte, mert mindet igaz történet alapján írta. Ettől hitelesek.

Hangjátékainak minden színész vonása, mondata, amelyet ma már esetleg naivnak gondolunk, építő szándékú, nevelő, nemesítő és most is aktuális. *A tűzből kikapott üszög* című darabban például a természet szeretetét, védelmét hirdeti annál a rész-nél, amikor a gyerekek az édesanyjukkal az erdőben sétálnak, és beszélgetésükben elhangzik néhány ismeretterjesztő mondat. Vagy amikor elérkeznek egy bányászházhoz, és innivalót kérnek szomjuk oltására, az öreg bányász pedig csak forrásvizet vagy kecsketejet tud felajánlani, mert másféle *ital* nincs a háznál. (Nagytarcsán is, mint mindenütt, az alkohol sok problémát okozott.)

De kiemelhetném azt a momentumot is *A sebhelyes kéz* című hangjátékból, amelyben a megözvegyült Varga képtárba viszi a gyámgyermeket, és mutogatja, magyarázza neki a képeket. Ezzel serkentette édesapám az egyszerű hallgatókat a művészetek iránti fogékonyságra, a teljesebb, nemesebb életre. Hangjátékai tele vannak ehhez hasonló sugalmazásokkal.

Fő mondanivalója és célja természetesen mégis az volt, hogy a hallgatót szíven üsse, Krisztushoz vezesse. Az üzenet különböző situációkban a falusi emberek életében szólal meg a következő darabokban: *A tűzből kikapott üszög* (1963), *A sebhelyes kéz* (1964), *Ketten vagyunk* (1965). A múlt század elején a londoni Hyde Parkban játszódik az 1958-ban már színdarabként előadott, *Öt perc* című hangjáték 1965-ből. Az 1967-ben készült, több mint háromórás, *„Itt álllok, másként nem tehetek”* című darab pedig *Luther Márton* teljes életét mutatja be. Úgy vélem, ez az izgalmas darab egy „átlagos” evangélikusnak is rengeteg új információt tud nyújtani.

A hangjátékokat az eredeti szalagokról hangkezelés nélkül digitalizáltam. Érdeklődésre bárkinek készítek CD-vagy MP3-as másolatot, ha megkeres a 20/824-6121-es mobilszámon vagy a gyatgyat@gmail.com e-mail címen. ■ GYŐRI ANDRÁS TIMÓTHEUS

Montázs a lelkész életét bemutató film jeleneteiből

egész jelenet alatt folyamatosan így ismételte a bejátszást. Persze ha rontott valamelyik szereplő, lehetett előlről kezdeni az egészet...

A technikai zsonglörködés mellett rendezőként állandóan figyelnie kellett a szövegre, a hangsúlyozásra, az egész jelenet folyamatosságára, len-

nak ellenére, hogy az akkori professzionális rádiójátékok nagyságrendekkel jobb felszereléssel és komoly méretű stábbal készültek, az ő darabjai – hangtechnikailag összehasonlítva a profi produkciókkal – nem sokkal maradtak alul.

A tartalmat illetően viszont össze-

Mi tesz értékesse?

Három asszony ment vízért a kútra. Nem messze onnan egy öreg üldögélt a padon, és figyelte, hogyan dicsérték az asszonyok fiaikat.

– Az én fiam – mondta az első – ügyes és fürge. Felülmúlja fürgeségben a falu bármelyik gyermekét!

– Az én fiamnak – dicsekedett a második – olyan hangja van, mint egy fülemülének. Ha énekel, mindenki csak hallgatja és bámulja őt.

A harmadik nem szólt semmit.

– Hát te miért nem dicséred a fiadat? – kérdezte a másik kettő.

– Nem tudom, mi miatt is tehetném – válaszolta. – Az én fiam nem rendkívüli gyerek, nincs benne semmi különös.

Az asszonyok megtöltötték vödreiket, és elindultak hazafelé. Az öreg lassan követte őket. Láta, milyen nehezükre esik vödreik cipelése, és nem is csodálkozott azon, hogy egy idő múlva letették terhüket, hogy egy kis levegőhöz jussanak.

Ekkor szembejöttek velük a fiaik.

Az első kézenállásba lendült, és cigánykereket vetett.

– Milyen ügyes gyerek! – kiáltották az asszonyok.

A második egy dalba kezdett, s az asszonyok meghatottan hallgatták, könnyekkel a szemükben.

A harmadik fiú odaszaladt az anyjához, szó nélkül fogta a vödörket, és elindult velük hazafelé.

Az asszonyok odafordultak az öreghez, és megkérdezték:

– Mit szólsz a fiainkhoz?

– A fiatokhoz? – kérdezte csodálkozva az öreg. – Én csak egyvalakinek a fiát láttam...

■ Ismeretlen szerző

Csipkebogyócsoda

Nagyon kevés időm maradt felkészülni az ovis hittanra. Napok óta mint ha gyorsabban ketyegne az óra, egyik helyről futok a másikra. Már-már az éjszakák is rövidülnek a tennivalók sokaságában.

Fél órám maradt, és indulni kell a gyerekekhez. Nagyon bántott! Önosztorozásba kezdtem, hogy alkalmas vagyok-e erre a szolgálatra... (Ez jól megy!) Közben olvastam az ígét, kerestem a következő hithóst, akiről a *Zsidókhoz írt levél* alapján beszélgethetünk a gyerekekkel. Mózes!

ni őket. Gurultam tovább, majd egy másodperc múlva benyomtam nyikorgó blokkfékem.

Jól láttam??? A hatalmas ágkupac: *csipkebogyó!* Pont itt, pont nekem... Nem! Nem nekem. Pont a gyerekeknek. Levágva, izzón, roskadozva a bogyóktól. Felnyaláboltam, és inogva továbbindultam, mert alig láttam ki az ágkupac mögül.

Dicsőség az Úrnak! Csak ezt tudtam ismételgetni, és hálát adtam. Úgy éreztem, hogy mellém állt az Isten, és megveregette a vállam ezzel

KÁROLY-ÁGOSTON MÁRTA FELVÉTELE

Húszer perc! A történetet ismerem, van hozzá színezőm, átgondolom a gyerekeknek ismeretlen fogalmakat, mi legyen a szemléltetés? – nincs idő képeket gyűjteni a csipkebogyóról, csak téam van... Van? Kutatás a konyhában... Van!

Öt perc! Segíts, Uram! Kották, lapok, Bibliám, diavetítő, elcsendesés, röpima: ezt most nagyon elrontottam! Ne haragudj, Uram! Hol a cipőm? Hol a kulcsom? Ámen.

Kerékpárra fel, kapuzárás... ott-hon maradt a tea! Nincs időm visszafordulni.

Kudarc! Alkalmatlan vagyok! Gurulok.

A járdán indultam el, egy ház, két ház, ágak feküdtek keresztben előttem a földön, alig tudtam kikerülni

az ajándékkal: „Tényleg alkalmatlan vagy, ezen ne görcsölj tovább. De ne félj! Itt vagyok, segíték!”

Ahhoz kevés volt a hitem, hogy ezt a csipkebogyó-üzenetet csodaként értelmezzem, pontosabban „a nincsenek véletlenek” csodájaként magyaráztam. Találgattam: csütörtökön van a kukanap, és valaki megmetszette a bokrárt, a kukás meg nem vitte el... Mindent megmagyaráztam.

Pár nap múlva bekukucsáltam a házak kerítésén, hogy megkeressem azt a bokrot, amelyikről lemetszették az ajándékomat. Kopasz autóbeállók mindenütt, hátsó kertek nélkül, csipkebogyó sehol.

Nem magyarázok tovább. Csak hálát adok.

■ PAPP ANDREA

Példaadás

Nem akartam a közelgő elválásról beszélni, ezért a gyerekeknek mindennap valami szépet meséltem az édesapámról. Megmutattam, milyen szép girlandot tudott vágni se-lyempapírból. Aztán elszavaltam legkedvesebb versét. Annyiszor elmondatták velem, hogy már majdnem ők is tudták *Aranytól a Mátyás anyját*.

Nem lehetett kikerülni, hogy ne szóljak édesapám énekes szolgálatáról. A gyülekezet szólistája volt. Gyönyörű hangján dicsérte az Urat. Itt egy kis magyarázatra is szükség volt, mert ők még csak keveset hal-

énekelni kezdtem. Ez volt a jel, hogy most apukámra gondolok. Együtt éreztek velem.

Így éltek át velem egy gyászt, amelyre nem a fekete fátyol, hanem égi fény borult. Mégsem hagy nyugodni a szívem. Többet adhattam volna át a hívő élet reménységéről ezekben a napokban. Fogékonyak voltak a jó hírre. Nem gondoltam arra, hogy hamarosan egy kis tanítványomnak kell átél-nyi nagy veszteséget, pedig még alig pislákol a hite.

Néhány nap múlva nagy tragédia érte az egyik kislányt. Az édesapja meghalt álmában. Másnap reggel

FORRÁS: PEPPERINA PRESS.BLOGSPOT.HU

lottak mennyországról, örök életről, akkor kezdtek tanulni a jó Istenről. Álmélkodtak, hogy énekekkel lehet dicsérni őt. Kérték, énekeljek apukám kedves énekeiből. Megígértem nekik. Másnap aztán elénekeltem az egyiket.

Fojtogatott a sirás, de az ének engem is megvigasztalt. Akkor mondtam el, hogy apukám tegnap óta a jó Istennek énekel.

A gyászom, a fájdalom átalakult. Ha nehezen viseltem a bánatom,

összetört szívvel mondta el a bánatukat. *Andika* szorosan ölelte a nyakamat. Tőlem várta a vigasztalást.

Isten, aki engem is megvigasztalt, békét adott neki is. Tanév végén ezt írta a füzetébe: „Az apukám felment a mennyországba. Oda vár engem is. Úgy szeretnék élni, hogy találkozzak vele.”

Milyen jó lenne a küzdelmeket úgy vinni a vállunkon, hogy példáat vehetnénk rólunk a tanítványaink!

■ FRITTMANN LÁSZLÓNÉ

Érthetetlen

Érthetetlen, hogy miért választotta ki őket az Úr. Ő, aki átlát az embereken, ismeri az emberi szív titkait, minden rejtelem nyitva áll előtte, mégis így beleválasztott.

Az egyik Péter: mindig hirtelen, lelkes és lelketlen egyszerre, hevesen ígér, és riadtan tagad. A másik Tamás: kétkedik, látható jeleket kér, alig ért valamit. A harmadik a vámszedő Máté: hiteltelen ember, rég eljátszotta mások bizalmát, és ki tudja, lesz-e kutyából szalonna. A negyedik Simon, a zelóta: lázadó forradalmár, csak egy megkoronázható fő-őt keres, és boldogan kiáltana: le Rómával! Ugyan hogy értené meg Isten békekövetét?

Vagy János, aki csendes, talán túl csendes is, mit lehet tudni, képes lesz-e valaha prédikálni? Még ha van is hite, át tudja-e majd adni akár csak egyetlen embernek is? Vagy a többiek, akik vetélkednek, hogy ki a nagyobb, és büszkéek magukra, amikor a Jézustól kapott hatalommal betegeket tudnak meggyógyítani. Miért pont ők lettek Jézusnak? És végül Júdás. A közös erszényből el-elcsenő, a Mestert a hatalom kezére adó áruló.

Akár magunkat látnánk: hirtelen haragú, lázadó, gögös vagy bátortalan, néha anyagias, máskor felelőtlen, meg-megfáradó és fel-fellángoló, sokszor magunkat a másikinál különbnek tartó, máskor meg elkeseredett, időnként kétkedő, helyenként tagadó mai tanítványokat. Nem vagyunk jobb-ak náluk, nem lehetne ránk se túlságosan büszke az Úr, de nem baj. Éppen úgy, mint egykor őket, kiválasztott magának, és elhívott a szolgálatába bennünket is.

Egy mese jut eszembe egy emberről, aki az árnyéktól próbált megszabadulni, mert az mindent besötétített. Színezte, leterítette, kergette és méregette, hátha kisebb lesz, és egyszer csak elfogy majd, de semmire se ment. Végül elkeseredésében elindult világgá. Amikor elfáradt, egy útszé-lyi keresztnél megpihent. A meleg elől az árnyékba húzódott, és akkor hirtelen világos lett számára minden. Megértette, hogy csak a kereszt árnyékába húzódva szabadulhatunk meg a saját árnyékunktól, árnyoldalainktól, és hogy a mi árnyunk is időnként enyhet, bátorítást, felüdülést adhat másoknak, és hogy csak az Isten jóakarata-ból van a mi egész utunk.

Azt hiszem, jó erre nekünk, mai „árnyékos” tanítványoknak is újra meg újra emlékeznünk, kaptán erő-öt mérítve továbbmennünk, hiszen feladatot kaptunk mi is. Nagyon fontos feladatot: tanítványnak lenni.

■ FÜLLER TÍMEA

Jegyzetlapok

(Napló, 2012, 2013)

Új esztendő. Hószakadás, havas eső, napsütés, plusz öt-tíz fok, jégos-toros éji vihar, reggeli hideg: mi minden volt az elmúlt napokban! Délután a kihalt városban sétáltam, sokáig álltam egy csendes park mellett. Néztem a tűneményes cinkéket, az ünnepek alatt is szorgalmas, gyönyörű tollmellényes harkályt. Itt-ott még karácsony fényei villogtak, az ablakokban villanygyertyák.

Visszaidéztem a jószívű adakozást, egyszerű nénikék kétszáz forintját. Végül a kétezer árva gyermeket szárnyai alatt óvó *Böjte* atyának hatvanmillió forint gyűlt össze!

Persze volt bosszantó dolog is, nem maradhattak el ezen a karácsonyon sem a primitív amerikai Jézus-filmek a televízióban. Haragos viták, hogy milyen sok még a zsarnoki hatalmat őrző utcanév. A vidéki kisvárosokban mintha megállt volna az idő: Vörös Hadsereg utca, Tanácsköztársaság tér...

Gyűlölködés mindenütt, közben az ország térdre roskadva. Az emberek nagy szegénységben küszködnek. *Márai* szavai jutottak eszembe: „Csak valamilyen csodaszerű fordulat mentheti meg a magyarságot.” Áldozathozatal, szolidaritás embertársainkkal, teremítő és jobbító szándék, s akkor talán – Isten segítségével – eljön a mindent megújító változás.

J. S. Bach. Karácsonyi oratóriuma a Deák téri templomban. Mint mindig, most is zsúfolásig megtelt Isten háza. Én magam a legfelső karzatra sodródtam, de szorítottak helyet, sőt a fől szálló hangok mintha melengető ragyogásban zengtek volna. Dob ébresztette a fáradt arcokat, trombita köszöntötte az ünneplőket: „Ujjongjatok és örvendjétek, magasztaljátok ezeket a napokat, dicsóítsétek, amit ma a Magasságos cselekedett.” Milyen törekeny a csembaló, milyen hatalmas az orgona, és minden szót megszentel a kórus, hangja betölti a végtelen teret: „Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség, és az emberekhez jóakarát.”

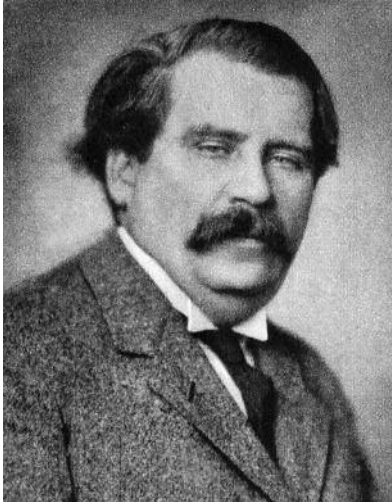
Néztem a köröttem állókat az imádság alatt, most mintha többen mondták volna a *Miatyánkot*. A „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma” sornál néhány férfinak elcsuklott a hangja, sokan keresztet vetettek a végén, fiatal pár egymás kezét fogva mondta szépen, halkán.

Kamp Salamon karnagy jól összefogta a *Budapesti Vonósokat* és a *Lutheránia* énekkart. Az énekesek (*Zádori Mária, Schöck Atala, Megyesi Zoltán, Berczelly István*) erőn felül teljesítettek, ahogyan *Dobozi Borbála* is finom csembalójátékával, *Mekis Péter* orgonamuzsikájával.

Gyorsan peregnék az évek, az idő múlásával növekedik bennem *Bach*. Ez a barokk muzsikás a legmodernebb szerzők közé tartozik. Örök isteni igazságok kimondója, aki nagy szükségünkben mindig ott van: megérti fájdalmunkat, és gyógyít szüntelenül.

Móricz: Napló (1926–27). Hatalmas anyag: nyolcszáz oldal, s csak két esztendő válogatása. Parttalanul hőmpölygő mondatfolyam, különböző műfajokba szétágazva. Töredékek, levelek, párbeszéd, ötletek sorakoznak vég nélküli vallomásokkal: „A napló nekem ugyanolyan írás, mint ha regényt vagy drámát fogalmaznék. Az a különbség, hogy a regény befejeződik, a napló csak a halállal!” – írta Leányfalu csendjében. Szókimon-

dó és kíméletlen, nemcsak másokkal, de önmagával szemben is. Érzéseit, örömet és fájdalmát mondja el abban a reményben, hogy olvasói nem kétkednek igazában.

December 24-én délután jegyeztem föl: „Soha egy karácsonyeste nem folyt le sírás nélkül. Én kálvinista vagyok, a feleségem lutheránus. Az este egy mozzanatában se folyt le az én gyerekkorom szokása szerint. De a szerelem miatt mégis bementem, és mindig én gyújtottam meg a fát, és én csengettem a mozsárral angyali üdvözetet, ha rajtam áll, én a gyerekekkel díszítem... Sírtam, mert soha egyetlen karácsonyt a szüleim vagy testvéreim nálam nem töltöttek.”

Születésnap. Kedves, öreg barátom jön, már messziről integet, és siettet, hogy menjek elébe. „Egy órával ezelőtt lettem nyolcvanöt éves! Itt egy üveg finom vörösbort” – mondja, és veszi elő a hátizsákjából. Mellé friss házi kenyeret is hoz fehér vászonkendőben. Erős kézfogás után hozzáteszi: „Istenem, észrevétlenül elmúlt az élet!”

Szentendrei látogatás. Megyek idős professzor barátomhoz a téli tavaszban. A zsúfolt buszon jókedvű fiatalok, s meglepetésemre ketten is átadják a helyüket. A HÉV-megállóban sokan várakoznak nagy szatyrokkal, öregek húzós kocsiikkal, s lám, itt is akad ember, aki fölemeli a terhet a magas lépcsőkhöz. Az ódon-szép házak között, a szűk utcákon turisták sétálnak, sok helyen még az apró villanykörték világítanak...

Mesélem vendéglátóimnak az úton tapasztaltakat. „Ez még a karácsonyi szeretetből maradt” – feleli nevetve az öreg. „Néhány napig még eltart” – mondja a felesége. Azután összefoglalja minden pillanat alatt visszatér a rohanás és a gyűlölet.

Világok arca: Baraka. Ezzel a két év-tizedes filmmel búcsúzom az óévtől. Kicsit vörösek a kockák, az idő megkoptatta őket. De az ötlet ragyogó: térdhajtás, imádság a világ szépségei előtt. Szöveg nélkül. Csak zene van benne, csöndek és utcazajok.

Az iszlám tanítása szerint minden lehet alkalom a barakához: a leboruláshoz. Én is keresek. Megköszönöm a Teremtőnek, hogy feljött a nap, hogy látom Magyarországot (él és ébredeznek). Cinke kopog ablakomban: vizet kér magának és didergő társainak.

Statisztikai zsebkönyv. Százötven éve jelent meg, de tele van ma is érdekes adatokkal. Az első oldalakon mehökkentő táblázatok: az emberiség lélekszáma körülbelül egymilliárd volt, 3050 nyelven beszéltek a Földön, 1100 vallási közösség volt, és az átlagos életkor mindössze 33 év... Az újszülöttek negyede meghalt, sokan magas láztól és a gyakori fertőzéstől. Ritka szerencsés volt az, aki megérte a hatvanadik esztendőt.

Ma hétmilliárdnál is többen vagyunk, az átlagéletkor hetven év. Távoli hegyi falvakban sok százévest köszöntenek ünnepséggel; Japánban jó néhány matuzsálemi korú idős él...

A régi folyamatban minden felbomlott, elenyészett az összetartó erő, az élet kohéziója: a szaporodás fontossága. Öreg nemzetek vegetálnak, éhezők és menekülők mindenütt.

Kegyetlenség könyve. Az elmúlt évben nagyszerű szellemi munkák jelentek meg. Írók, művészek, tudósok vetették papírra gondolataikat. Próbálták megfogalmazni a remény szavait. Egyvalami azonban most is kimaradt: a 2012-es esztendő kis háborúinak krónikája. A gyilkolások története! Az otthonukból elűzött, menekülő milliók szenvedése; az elpusztított falvak névsora, lángoló városok fotói. A világörökségként számon tartott értékek romjai: templomok, hidak, házak...

Feltehattuk volna a kérdést: miért kegyetlen az ember? Miért nem mondja: elég volt! Ne tovább! Nem teszi, mert amit a valóság nyújt, mindig kevesebb a képzelet játékánál. A gyűlölet, mint a narkotikum, fokozott adagokat követel. Az ember reménytelenül rossz, és menthetetlen?

Kodály Zoltán 130. Régóta nincs közöttünk, a nemzeti nagy felejtés a zeneóriást is elérte. És nem szűnnek a támadások sokat emlegetett módszer ellen. Pedig a zeneszerző, népzenekutató, a fáradhatatlan pedagógus föld alatti napként küldi ma is élte sugarait. Minden gondolata a kis ország volt, az ifjúság nevelése. Nem véletlen, hogy a legtöbb képen gyerekek veszik körbe, és ő mindenkinek mond valami útba indító jó szót.

Pest, Buda és Óbuda egyesítésének ötvenedik évfordulójára 1923-ban írt *Psalmus Hungaricus*a meghozta a nemzetközi sikert. Újrahallgatva ma is eleven és lüktető muzsika, ahogyan a *Budavári Te Deum*, a *Concerto* is forró üzenet, és minden ízében magyar.

Kár, hogy gyakorlatilag száműzték az iskolarendszerről a Kodály-módszert! A több száz ének-zene tagozatos intézményből alig maradt néhány. A reménytelenségben jó hallani *Sebő Ferenc* emlékezését: „A Zeneakadémia példája mutatja, hogy van igény a népzene ismeretére. *Kodály* életművében ez mindvégig különös jelentőséggel bírt. Sok a lemaradás, nagyon sok a munka. De dolgozunk fáradszaktalanul...”

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

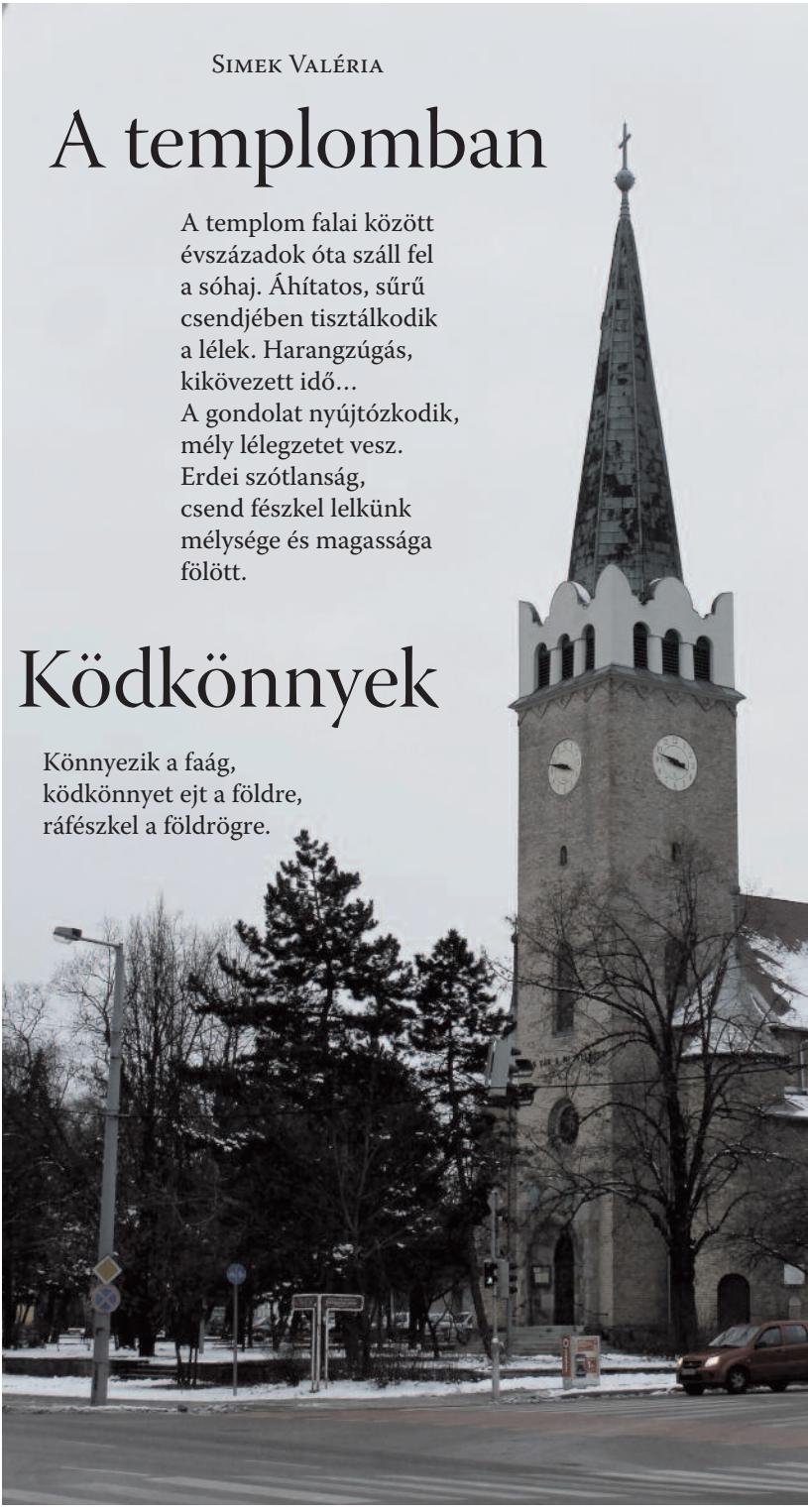
SIMEK VALÉRIA

A templomban

A templom falai között évszázadok óta száll fel a sóhaj. Áhítatos, sűrű csendjében tisztálkodik a lélek. Harangzúgás, kikövezett idő... A gondolat nyújtózkodik, mély lélegzetet vesz. Erdei szótlanúság, csend fészkel lelkünk mélysége és magassága fölött.

Ködkönnyek

Könnyezik a faág, ködkönnyet ejt a földre, ráfészkel a földrögre.

KAROLY GYÖRGY TAMÁS FELVÉTELE

HETI ÚTRAVALÓ

„Akiket Isten Lelke vezérel, azok Isten fiait.” (Róm 8,14)

Vízkereszt ünnepe után az első héten az *Útmutató* reggeli és heti igéi nyilvánvalóvá teszik az Úr gyermekei számára, hogy Jézus Krisztusban látható Isten dicsősége, aki világosságul jött a világba, s életet hozott az embernek. „Az Ige testté lett, közöttünk élt, és láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét.” (Jn 1,14; LK) Ne csak az ezek hirdessék az Őristen dicsőségét, hanem az ő gyermekei is: „Ujjongjatok az Ő előtt az egész földön! Szolgálatok az Őrnak örvendezéssel! Vigadozva járuljatok színe elé!” (GyLK 739,1) Isten az ő Szentlelkével ajándékozta meg szolgáját. „Amikor pedig Jézus megkeresztelkedett..., megnyílt a menny, és látta, hogy Isten Lelke galamb formájában aláereszkedik, és órára száll. És hang hallatszott a mennyből: „Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm.” (Mt 3,16–17) És azóta azoknak, akiket a Lélek Krisztushoz „űz”, bizonyosságát is adja, hogy ők Krisztus örökostársai, kik okos és logikus istentiszteletként odaszánják egész életüket „élő és szent áldozatul, amely tetszik az Istennek”. És az ő gyermekei józanul gondolkoznak „az Istentől kapott hit mértéke szerint”. (Róm 12,1,3) Péter megértette, hogy Isten nem személyválogató, s a zsidók és a pogányok a Szentlélek ajándéka által egyaránt az ő gyermekeivé lesznek. „Vajon megtagadhatja-e a vizet valaki ezektől, hogy megkeresztelkedjenek, akik ugyanúgy megkapták a Szentlelket, mint mi?» És úgy rendelkezett, hogy keresztelkedjenek meg a Jézus Krisztus nevében.” (ApCsel 10,47–48) Megisméltódott a vörös-tengeri átkelés: „Az Úr szövetségládáját vivő papok ott álltak szilárdan a Jordán száraz medrében. Egész Izráel átkelt...” (Józ 3,17) S Isten dicsősége megjelent. „Látta a tenger, és elfutott, a Jordán pedig meghátrált.” (Zsolt 114,3) Ez Pál „házi feladata” Isten gyermekeinek: „Mivel tehát már elfogadtátok Krisztus Jézust, az Urat, éljétek is öbenne. Gyökerezetek meg és épüljétek fel öbenne, erősödjétek meg a hit által, amint tanultátok, és hálaadásokat legyen egyre bőséesebb.” (Kol 2,6–7) Isten „nagy” gyermekeihez szól Urunk: „...aki nem úgy fogadja az Isten országát, mint egy kisgyermek, semmiképpen sem megy be abba.” (Mk 10,15) Jézus átölelte s megáldotta a kisgyermeket, s ma is megkérdezi: „Azt gondoljátok, azért jöttem, hogy békességet hozzak a földre?” (Lk 12,51) S evangéliuma meghasonlást idéz elő még családon belül is. Az angyalok által hirdetett „a földön békesség” (Lk 2,14) az embernek a bűneset által az Istennel megromlott viszonya helyreállítását jelenti, ezért Jézus a mi békességünk. A békességet szerző Isten Fia által lett a mi Atyánk; ne legyünk bőbeszédűek, „mert tudja a ti Atyátok, mire van szükségetek, mielőtt még kérnétek tőle.” Ezt (is) kérjük: „legyen meg a te akaratod.” (Mt 6,8,10) „Isten meg akarja értetni velünk: az önös akarat a legmélyebb s legnagyobb gonosz bennünk. Ez a legdélgettebb kedvencünk” – írja *Luther Márton*. Ezért szüntelenül: „Imádkozzatok és buzgón kérjétek!” (EÉ 88)

■ GARAI ANDRÁS

PALACKPOSTA

Aszinkron, szinkron

A palackpostázás velejárója, hogy nem lehet tudni, mennyi idő telik el az üzenet feladása és elolvasása között. Napok, hetek, talán évek is; ki tudja, érdekes, időszerű lesz-e a mondani-való, amikor megérkezik?

Ez a mostani palackposta kiszámíthatóbb, hiszen amit december 30-án írok, azt a január 13-i lap fogja közölni. Nem olyan nagy az időtáv, az aszinkron, mégis azt hiszem, más világba fog érkezni a mai üzenet.

Ma még ünnep van, azok a napok már komoly hétköznapiak lesznek. Ma még aki teheti, másképp éli a napjait, mint dologidőben, talán tovább alszik, többet olvas, ráérősebben ül az asztalnál, hosszabb beszélgetéseket is megenged magának azokkal, akik közel állnak hozzá.

Mások az ünnepnapok, mint a munka és a tanulás napjai, ilyenkor új felismerések birtokába juthatunk. Ezek lehetnek sokfélék: boldogítók vagy elszomorítók, könnyebbséget hozók vagy éppen egy új kihívással megismertetők, ki-nek mire van szüksége, milyen oldalról kell ki-gyógyulnia az életének. A kérdés az, hogy az ün-nepi napokon megértett új velünk marad-e, az életünk részévé lesz-e, vagy pedig lemerül, hogy a munka és a tanulás hosszú napjai során töb-bé ne emlékezzünk rá – amíg talán egy újabb ünnep nyugalmas napjaiban újra felszínre nem emelkedik, immár kérdésként: kezd-tél-e valamit az egykor új felismeréssel?

1993 karácsonyán feleségem megajándéko-zott egy nagy, fehér lapokból álló mappával, hogy írjak bele egy jó teológiai munkát. Az el-ső lap tetejére felírtam: „1993 karácsonyán kezdtem el.” Alatta ez áll: „Ma van 1995 virág-vasárnapja.” A többi lap üres.

A mappa néha előkerül, fehérsége hívogat, kér-dez: megvalósul-e egyszer az ünnepi szándék a munkás hétköznapiokban? Eltűnik-e a szándék és az élet közötti aszinkron? Teljesül-e a régi kívánság?

Az idei ünnep során is megformálódott bennem néhány gondolat, megvilágosodott a kép néhány részlete, de már ott bujkál bennem a bizonytalanság is, hogy vajon nem fogom-e elveszíteni őket újra, talán hosszú időre, ha majd újra megszólal a csengő, és sorakoznak a feladatok.

Gondoltak-e erre a betlehemi jászlát körülál-ló pásztorok is? Megfordult-e a fejükben, hogy fel tudják-e majd idézni később az ajándékba ka-pott örömet? Gondoltak-e arra a napkeleti böl-csek, hogy el tudják-e majd otthon mondani mindazt, amit átéltek, a hosszú utat, a fényes csil-lagot, a királyi armányt, az ajándékokkal megle-pett kismamát és még az útbaigazító angyalt is?

Ma, amikor ezt az üzenetet olvasod, még nin-csenek messze az ünnep felismerései. Még szinkronban maradhatsz ünnepi önmagaddal.

■ DR. CSEPREGI ANDRÁS

Névjegy:
dr. Csépregi András
Lelkészcsaládban nőttem fel, kilenc testvér között majdnem a legfiatalabb-ként. Huszonhat éve ál-lok lelkeszi szolgálatban, ma a Budapest-Fasori Evangélikus Gimná-zium iskolalelkésze vagyok. A legközelebb a teológiai kutatás áll hozzám; örömet sze-rez, ha sikerül egy-egy kérdést világosan megfogalmazni, és arra hol megnyugtató, hol további kérdések felé indító válaszokat találni. Leginkább az foglalkoztat, hogy mit tesz Jézus azért, hogy követői jobb emberekké, jobb közösséggé legyenek.

Az ünnepi napokat szinte zavartalan kö-zösségben töltöm feleségemmel, *Mártival* és gyermekeinkkel, *Andrással*, *Marcival* és *Jutkával* – ők is szerzői ennek a rövid üze-netnek...

OSZTOZÓ

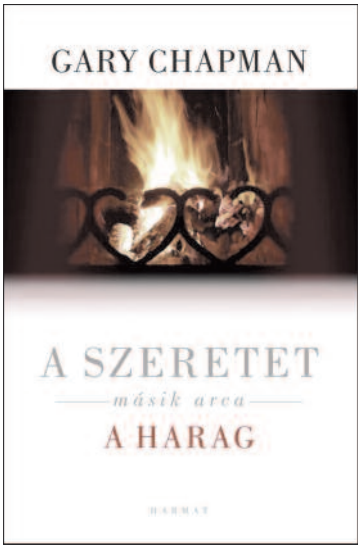
A szeretet másik arca – a harag

A haragra mindig úgy tekin-tünk, mint valami bűnös, ör-dögtől való dologra. Pedig éle-tünk és kapcsolataink megha-tározó része, és sokunknak okoz fejtörést, többeknek maradandó sérülést az, aho-gyan kezeljük mérgünket és dühös indulatainkat. *Gary Chapman A szeretet másik arca – a harag* című könyvé-ben (Harmat Kiadó, Buda-pest, 2009) megtaníthat bennünket a harag helyes kezelésére.

Az amerikai lelkipásztor állítása szerint a haragtól nem kell félnünk, hiszen egyetemes emberi tapaszta-lat. Chapman számtalan bib-liai példával támasztja alá, hogy Isten és Jézus is érez haragot, ha annak oka van. Ebből vonja le azt a követ-keztetést, hogy a haragnak isteni rendeltetése van, megpe-dig az, hogy „konstruktív cse-lekvésre ösztönözze az em-bert, ha bűnnel vagy igazságtalansággal szembesül”.

Egy másik fejezetben a szer-ző így ír: „Istenképűségünk azt jelenti, hogy bizonyos mérté-kig megvan bennünk az igény a jóra, a tisztességre, az igaz-ságra. A rossz, a szeretetlen-ség, az igazságtalanság haragot vált ki belőlünk. A haragnak azonban nem az a célja, hogy

bántó módon viselkedjünk azokkal szemben, akik ártot-tak nekünk. A harag isteni rendeltetése az, hogy pozitív és szeretetteljes cselekvésre

készítsen annak érdekében, hogy az igazságnak érvényt szerezze, és helyreállítsuk a kapcsolatot azzal, aki vétett el-lenünk.”

De ha minden harag célja az erkölcsi világrend helyreállítá-sa, miért sülnek el mégis olyan rosszul helyreállítási kísérletei-ink? Chapman szerint ennek számtalan oka lehet. A két legfőbb indok közül az egyik az, hogy kevesen tudják harag-jukat megfelelő mederbe tere-lni és helyesen kezelni, ezért a

két legrosszabb utat választják: a dühkitörést vagy az elfojtást.

A másik alapvető probléma az – és ennek hátterében már a gonosz munkálkodását felté-telezi a szerző –, hogy nem tudunk különbséget tenni in-dokolt és indokolatlan harag között. Chapman ugyanis azt állítja, hogy „a harag isteni rendeltetésének eltorzítása a sátán leghatékonyabb taktiká-ja”, mivel „elhítheti velünk pél-dául azt az illúziót, hogy a ha-ragunk mindig jogos és indo-kolt”. Ez azonban csak Isten haragjáról mondható el, az emberéről korántsem.

A harag természetének hosszas, ám közhírhető, jól tagolt és szemléletes kifejté-se mellett kezelésének po-zitív módját és mederbe tere-lését is megtanulhatjuk Gary Chapman könyvéből, aki ren-geteg lelkipásztori beszélge-tés és bibliai történeti példáján keresztül vázolja fel a két lehet-séges megoldást: a szeretettel-jes konfrontációt és a felül-emelkedést. De külön-külön fe-jezetben foglalkozik például a szülő-gyermek, a házastársak és Isten-ember között előfor-duló haraggal is.

A harag tehát isteni rendel-tetés – rajtunk áll, hogyan élünk vele.

■ DÓRI

Az oldalt szerkesztette: VITÁLIS JUDIT

Mindennapi és nem mindennapi példaképeink

Az ember általában arra törek-szik, hogy nyomot hagyjon, hogy új minőséget hozzon létre. Valaki az összegzésben és a továbbadásban találja meg a helyét, másokat az mo-tivál, hogy újat alkossanak. Valaki a hosszabb távon gyü-mölcösöző, elméleti munkákat szereti, mások pedig azt, ami-ben látványos, gyors és kézzel-fogható eredményeket érhet-nek el. A fokozatok természetesen számtalan variációban jelenhetnek meg és olvadhat-nak össze, annyi azonban bi-zonyos, hogy az ember hatni szeretne, a keresztény ember pedig békét hozni, tudást és szeretetet átadni ott, ahol igény és szükség van rá.

Ahhoz azonban, hogy a for-ma és a tartalom is körvonala-zódjon, az embernek először meg kell találnia a saját mon-danivalóját, mindazt, amit – saját tehetségéhez mérten – ebben a világban képviselni, megélni és megjeleníteni sze-retne. Ha ez megvan, a példa-képek meg fogják találni. Fel fogja ismerni, melyek azok az élettörténetek, helyzetek és mondanivalók, amelyekben sejt szinten magára ismerhet. Akikből erőt meríthet, akiknek a példája nyomán előrébb lép-het, ha megtorpan, ami erőt ad, ha másból nem lehet me-ríteni, mert éppen senki nem érti meg, vagy nem ért egyet azzal, amit tenni szeretne. Az emberben pedig mindezek el-lenére mégis ott motoszkál az érzés: tudom, hogy ez a helyes, ezt kell tennem, mégis minden ez ellen szól.

Keresztény emberként ter-mészetsszerűleg fordulunk ilyenkor Jézus példájához, hi-szen ő talán nem is példakép számunkra, hanem több en-nél: ő az alap, akinek segítsé-gével szervezzük egész éle-tünket, emberi kapcsolatain-kat. Nem véletlen, hogy egész mozgalom alakult ki egyetlen kérdés nyomán: *What would Jesus do?* (Mit tenne Jézus?)

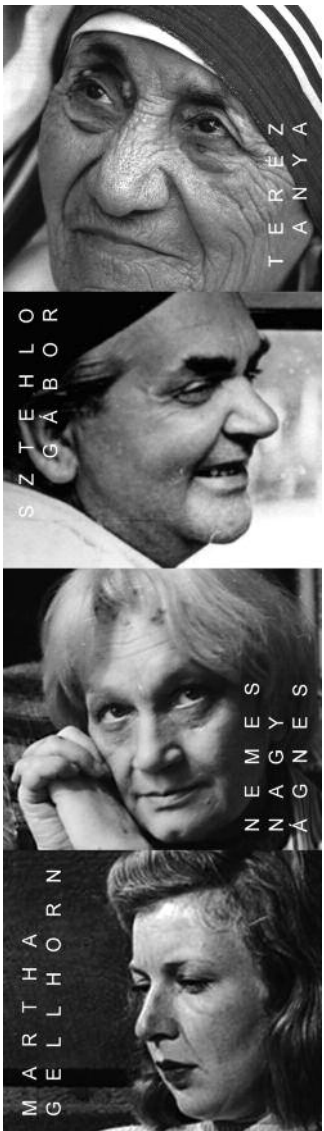
Fiatalok ezrei hordták és hordják ma is karkötőként ennek a kérdésnek a rövidíté-sét: WWJD. És ez nem lehet véletlen. Hiszen már maga a kérdésfelvetés is világos irány-mutatást adhat a legkétsége-sebb élethelyzetekben, a helyes válasz pedig a Jézus karakte-rét ismerők számára egyértel-műen, szavakba gyakran nem önthető módon szólalhat meg.

Mindemellett Jézus és a Szentírás számos mai élet-helyzetben nem adhat konk-rét, praktikus, gyakorlatias el-igazítást. Mindannyian bele-futhattunk már olyan vitákba, amikor a Szentírásra hivat-kozva két, egymásnak teljesen ellentmondó vélemény képviselője foggal-körömmel harcol a maga igazáért.

Ezért is hathat ránk elemi erővel azoknak az embereknek az életútja, történetei, ame-lyekben saját, mai kérdése-inkre az ő példájukon kereszt-tül kaphatunk választ.

Sokáig nem voltak példaké-peim. Amint azonban egyre vi-lágosabban körvonalazódni kezdett, mi az, amit fontosnak tartok, mi az, amit hivatásom-ként választok, és ezen belül is milyen szint kívánok én ma-gam képviselni, hirtelen számtalan olyan emberrel találkozt-am, akik igen szorosan kap-csolódnak mindahhoz, amit szerintem a kereszténységnek a mai világban is képviselnie kell. Persze az is lehet, hogy for-dítva volt: előbb hatottak rám a példaképeim, és az ő segítsé-gükkel fogalmazódott meg a saját mondanivalóm is.

Akármelyik volt is előbb, így talált meg *Teréz* anya és a sze-

retet misszionáriusainak kö-zössége, akik mindenek elé, sa-ját szükségleteik és a ráció elé helyezik a krisztusi szeretet pa-rancsát, és a szegények szolgál-tában lelik mindennek kitel-jesedését.

A magyarországi szegény-ség helyzetét – amelyben egy-re nagyobb méreteket ölt a gyermekszegénység – kutatva pedig *Sztehlo Gábor Isten kezé-ben* című műve hatott rám ele-mi erővel, amelyből világosan kiderül: a második világháború idején az egyszerű evangélikus lelkesz életét is kockáztatva szállt szembe a mindenkori ha-talommal, hogy korra, nemre, származásra és anyagi helyzet-re való tekintet nélkül viselje gondját a család nélkül maradt, tragikus sorsú gyermekeknek.

De nem csupán keresztény emberként, hanem újságíró-ként is helyt kell állnom, ezért aztán olyan példaképek is meg-találtak, akik a szakmában irányt mutathatnak. Az áltál-ában csak *Ernest Hemingway* harmadik feleségeként ismert

Martha Gellhorn újságírói at-titűdje például teljesen lenyű-gőzött. Sokak szerint bravúro-sabb szerző volt egykori férjé-nél, és válásuk oka is ez lehetett. De Marthát mindez egyáltalán nem érdekelte. Az egyetlen dolog, ami saját bevallása és életműve szerint is foglalkoztat-ta, az, hogy mi van az élet „másik” oldalán. A háborúban, az elnyomásban, a változások kereszttüzében. Ott, ahol az élet zajlik. Benne volt az a meg-magyarázhatatlan erő és motor, amely a mások által veszélye-snek tartott helyekre vonzotta, és átító erővel volt képes ezek-ről tudósítani. Tette mindezt nőként, az esélyegyenlőséget még csak csírájában ismerő korban, egy pökhendi és nar-cisztikus férj oldalán, aki akkor is saját kiválóságát hangsúlyoz-ta, amikor ebben már nem ké-telkedett senki.

Írói alkataiban a másik em-ber, akiben magamra ismer-tem, Gellhornnak talán éppen az ellentéte, talán nem. *Nemes Nagy Ágnes* úgy tartja számon a magyar irodalomtörténet, mint az objektivitás és a távol-ságtartás nagyasszonyát, szá-momra azonban objektív ver-seinek feszültségét éppen a mögötte húzódo személye-ség, a belső vívódások lehető-finom meglebbentése teszi iz-galmassá. Úgy van jelen, hogy nincs jelen. Úgy ötvözi az iro-dalom általa tisztelt nagyjainak hagyományát, hogy mégis azonnal felismerhető, saját, egyedi hangot üt meg.

Mindezek az emberek való-színűleg csak bennem ötvö-ződnek, hiszen a számomra legvonzóbb célt az ő példájuk teszi vonzóvá és elérhetővé. És talán ez utóbbi tényező, az elérhetőség különbözteti meg a példaképeket azoktól, aki-kért rajongunk.

Aki a példaképem, az előt-tem jár, de könnyedén vagy ki-tartó munkával lábnyomába léphetek. Az, akiért rajongok, valami olyat tud, amit én so-hasem fogok tudni, ami meg-különbözteti tőlem, és akinek titkos vagy kevésbé titkos ál-maimban képelem magam. Az egyik a közelségről, az azonosságról és a nagyszerű-ségről, a másik az elérhetetlen-ről, a különbözőségről szól.

Természetesen ez a külön-b ségtétel nem kőbe véselt, a ha-tárok elmosódnak és összeér-nek. De miközben rajongok kedvenc énekesem stílusáért, hangjáért és azért a teljesítmé-nyéért, amit a színpadon nyújt, nem biztos, hogy példaként kell tekintenem az életmódjá-ra. És fordítva: számtalan do-log miatt tekintheti az ember példaképnek a szüleit, de az már nem feltétlenül szeren-csés, ha rajong is értük.

■ LABORCZI DÓRA

A szerző újságíró; szakterüle-te és célja a hátrányos helye-ztű kistérségekben élők élet-helyzeteinek bemutatása

► A főváros belső kerületeinek nyolc evangélikus gyülekezete hozta létre a *Pesti 8* elnevezésű missziói mozgalmat. Ennek keretében tavaly ősszel indítottak útjára egy bibliaiskolát is *Bátran a Bibliáról* címmel. Az alábbiakban *dr. Varga Gyöngyi*, hittudományi egyetemünk docense ott elhangzott előadásának szerkesztett, rövidített szövegét közöljük.

Közelítés

A *teo-logia* kifejezés Isten beszédét jelöli. Kétféleképpen közelíthetünk ehhez a szókapcsolathoz. Egyrészt – általános értelemben – Istenről szóló tanúságtételt értünk rajta, ugyanakkor azonban arra figyelmeztet minket ez a fogalom, hogy engedjük Istent magát szóhoz jutni, mert neki is van mondanivalója. Sajnos ez az aspektus legtöbbször sokkal kevesebb hangsúlyt kap a teológia világán belül. Valójában anélkül, hogy Isten meg ne szólítana minket, mi, emberek nem tudunk róla hitelesen szólni.

A Biblia alapüzenetét az eddig elmondottak alapján röviden így foglalhatjuk össze: Isten szól – az emberekhez embereknek keresztül üzen. A magyar nyelvteni meghatározás szerint az ige cselekvést, történést, léte-zést kifejező szó. Ez pontosan illik az *ige* szó másik jelentésére, Isten szavára is. Az ige, amely a kinyilatkoztatás hordozója, valójában „szóesemény”: teremtő erővel bíró, dinamikus, mozgásba lendítő üzenetet jelent.

Nézzük most röviden az Isten igéjére használt héber és görög szavakat! Az *ige* héberül *dabar*: azon túl, hogy általános értelemben szót, beszédet jelent, valójában dolgot, ügyet, gondolatot, sőt cselekedetet is jelölhet. Az igének ez a sokféle árnyalata az őszövetségi prófétai hagyományban kiemelt jelentőséggel bír. Amikor egy próféta így vezeti be a mondanivalóját: „*Igy szól az Úr*”, akkor ezzel valójában erre figyelmezteti hallgatóságát: vigyázat, innentől már nem én beszélek!

Az *ige* görögül *logosz*: itt is hasonló jelentéstartalommal találkozhatunk, mint a héber szó esetében. A *logosz* dinamikus szó, elv, lényeg. Elég most csupán a János-evangélium prológusára, első fejezetére gondolnunk: Isten a Szóba alázódik bele, a Logosz testté lesz!

A múlt század hetvenes éveitől egy új közelítés látott napvilágot: a „narratív teológia”, amely azt vallotta, hogy Izráel és az egyház *elbeszélő közösségek*. Az *Őszövetség* és az *Újszövetség* hagyományai elsősorban is történetekből állnak össze, amelyekben emberek beszélnek el Istennel kapcsolatos tapasztalataikat, felismeréseiket. Ugyanakkor maga *Isten is belép a történetbe*, és ezzel elbeszélhetővé válik.

A zsidóság volt az első az ókori Kelt sokszínű kultúrájában és vallási tradíciói között, amely felfedezte és következetesen meg is vallotta *JHVH* történetiségét. *JHVH* nem egy távoli, statikus, transzcendens hatalom, hanem ő maga a történelemben cselekszik, úton van népével minden viszonytagságban és a sikerek között is. Az *Újszövetség* teológiai koncepciója erre az alapra épít, amikor Isten történetiségét az inkarnáció teológiájával fűzi össze. Isten szeretné, hogy elbeszéljék, elmeséljék: nem gördít akadályt történetívé válása elé. Egy angol szójátékkal így fejezhetjük ki: a történelem (*history*) az ő története (*his story*).

Az Őszövetség és az Újszövetség tanúságtétele

A két szövetség egy Bibliát alkot. Az összekötő kapocs az, hogy mindkettő Istenről szóló tanúságtétel: sok különböző élethelyzetű ember életén

átszűrt és szavakba öntött üzenet. A zene nyelvén úgy is fogalmazhatunk, hogy „polifon szimfónia”, amelyben az együtthangzás, az összhang a lényeg.

A két testamentum dinamikáját talán a legkönnyebben úgy ragadhatjuk meg, hogy az *Őszövetség* ráér, az *Újszövetség* pedig inkább siet. A Biblia első részének keletkezéstörténete mintegy ezer évet fog át. Van idő arra, hogy az élet sokrétű témái, kérdései előkerülhessenek. Az a tény, hogy Izráel népe úton van Istennel, megengedi a szentíróknak azt a komótoságot, hogy útközben megpihenjenek, és körbetekintsenek a világban.

Az *Újtestamentum* iratai viszont csupán *öt-hat évtized* alatt jöttek létre. Azzal a szemlélettel készültek, hogy „Krisztus parúziáját, visszajövetelét várva most csak a leglényegesebb útmutatásra, bátorításra van idő”. Ugyanakkor így is hitvallások, vallomások egész tárházával találkozunk bennük, és eközben tanúi lehetünk a hívők és hallgatók hitének és vívódásainak.

A következő kis táblázat a keresztény kánon, az *Ó-* és az *Újszövetség* tudatosan szerkesztett párhuzamos felépítését mutatja be. Mindkét kánonrésznél megfigyelhető, hogy a bázisiratokra egyfajta kronologikus rendben épül a többi könyv (*lásd táblázatunkat*).

	Őszövetség	Újszövetség
Alap	Mózes öt könyve	A négy evangélium
Múlt	Történeti könyvek	Az Apostolok cselekedetei
Jelen	Költészet – Bölcsességirodalom	Levelek
Jövő	Prófétai könyvek	Jelenések könyve

A Biblia eleje és vége összecseng. Isten tetteinek és az ember vallomása-inak nagy elbeszélése a teremtéstől az új teremtségig ível (lásd 1Móz 1–2 + Jel 21–22). A Biblia utolsó lapjain visszatérnek a kezdet képei: a világosság, az élet fája és a folyók, amelyek termékeny kertté teszik a világot.

A Biblia Istenről szóló tanításának nagy témái a két szövetség összefüggésében a következők:

- Isten a teremtő és gondviselő hatalom, aki a teremtés Ura és fenntartója.
- Isten szövetségre lép egy néppel, Izráellel, de az egyes embernek is ígéretet ad.
- Az egyetlen Isten (*JHVH*) egy törvénye (*Tóra*) egy országban (ígéret földje): Isten hűsége megmarad, a „maradék” pedig megtér.
- Jézus „Abba”-ként szólítja Istent: ez a Kapcsolat teológiája.
- A keresztények vallják, hogy Jézus Krisztusban ismerhető meg Isten valódi lényege: ő Isten Fia, a Megváltó.

Az Őszövetség Istenről szóló üzenete

A következőkben szeretném az *Őszövetség* legfontosabb teológiai csomópontjait felsorolni, rövid megjegyzéseket fűzve hozzájuk.

- Isten a „*Vagyok*” (2Móz 3,14): ő a megragadhatatlan lényeg, aki egyszerre önmagát kijelentő és az ember elől elrejtőző Isten. Ebben a kettősségében találkozunk vele az *Őszövetségben*, és így marad Isten, aki valóban messze több annál, mint amit róla mondani és képzelni tudunk.
- Isten az „*egyedüli*” és az „*egyetlen-egy*” Isten (5Móz 6,4 kk.; Ézs 45,5): rajta kívül nincs más Izráel számára. Az *Őszövetség* régebbi hagyományai-
ban a monoteizmus eszméje még nem teljesen kidolgozott: az idegen isteneket nem létükben, hanem Izráellel való

kapcsolatukban tagadják. A klasszikus egyistenhit, amely nem tűr meg más istent *JHVH* mellett, a babiloni fogság után alakul ki.

3. Isten a történelem Ura, aki népe társul szegődik. Együtt élni át mindent, ami történik: ez a kapcsolat lényege. Az *Őszövetségben* ez az Isten-közelség így fejeződik ki: *Immánuel!* (Velünk az Isten!)

4. Isten először ad, és csak utána kér: a tíz ige, a *Tízparancsolat* bevezetőjében ezt olvassuk: „*Én vagyok az Úr, a te Istened, aki kihoztalak téged Egyiptom földjéről...*” A *Tízparancsolat* valójában a szabadság törvénye. A kijelentő módban álló igealakok ezt a fordítást is lehetővé teszik: Ha én vagyok a te Istened, akkor nem lesz más Istened, nem fogsz ölni, lopni...

5. Az öt melléknév krédója (2Móz 34,6 kk.; Jón 4,2 kk.): Isten kegyelmes, irgalmas, türelme hosszú, szeretete és hűsége nagy, és még a rosszat is megbánja. Ez a hitvallás tulajdonképpen az *Őszövetség* evangéliuma. Mindazt összefoglalja Istennel kapcsolatban, amit az ember a szabadító és áldást hozó Istennel való találkozásában átéltet (*Walter Brueggemann: Az Őszövetség teológiája*, Kolozsvár, 2011).

6. Isten áldó és szabadító Isten: konstans, gondviselő munkája az áldás, szabadító tetteivel ugyanakkor

beleavatkozik a világ életébe, és megmenti népét, az irgalmára szoruló embert (*Claus Westermann: Az Őszövetség teológiájának vázlata*, Budapest, 1991).

7. Az *Őszövetség* sokszínű metaforákkal, istenképekkel dolgozik. A pásztor, a király, a harcos, a szülő, a férj, a bíró elsősorban a patriarchális társadalom világából származó férfias kép, ugyanakkor azonban olykor a nőies jellegű megközelítésekkel is találkozunk (1. Hós 11, Ézs 65).

8. A zsoldárok tanúságtétele az *Őszövetség* összefüggésében különleges lelki erőforrás. Háromféle zsoldárral találkozhatunk a gyűjteményben: a meggyőződés, az elbizonytalanodás és az új meggyőződés imádságaival.

A meggyőződés zsoldárai a hagyomány (a rend) megerősítései. Örömről, boldogságról, jólétről, Isten következetességéről szólnak. Egy szépen begyakorolt vallás követőinek, elsősorban a gondtalanul élőknek a hitvallásai, háladási ezek.

Az elbizonytalanodás zsoldárai krízishelyzeteket tükröznek a fájdalom, az egyedüllét, a szenvedés, a halál, a káosz átélése miatt. Találkozunk az önsajnálattal, Isten számonkérésével, olykor durvaságokkal, a kétély és az üresség érzésével. „*Én Istennem, én Istennem, miért hagytál el engem?*”

Az új meggyőződés zsoldárai egy új orientációt hirdetnek, amely a krízistapasztalatokon át születik meg. Ez a hit már más, mint ami addig volt. Isten új ajándékai, közbelépése, szabadítása nyomán eltölt az iránta való hála. Átéljük, hogy ő mellettünk van mégis, mindig.

9. Az *Őszövetség*: nyitott könyv, amelyben a jövőndő reménysége is megfogalmazódik. A messiásvárás textusai (1. Ézs 7,9,11; Mik 5; Zak 9) mellett Mal 3, az *Őszövetség* utolsó fejezete is erre a nyitott jövőre mutat rá: eljön majd Illés próféta, aki egy új

korszak hírnöke lesz. A *Krónikák második könyve*, amely viszont a héber Biblia utolsó irata, így ér véget: „*Aki csak az ő népéhez tartozik, legyen azzal Istene, az Úr, és menjen fel* (Jeruzsálembe!)” Az út hazavezet a szabadságba és az otthon világába.

Az Újszövetség Istenről szóló üzenete

A régi alapokon új kezdődik: Keresztelő János útkészítő igehirdetése nyomán felhangzik a Jó Hír: Elközelített Isten országa! Isten országa nem valami olyasmi lesz, ami az emberben él – sokkal inkább olyan valóság, amelyben az ember él benne. Az Isten országa felszabadulás lesz a szegények, megaláztatott számára: a vakoknak szemük megnyílását hozza el, a sántáknak az ép lábakkal táncolás élményét, a megvetetteknek méltóságot hoz, a magányosoknak a közösség örömét, a raboknak a szabadság világát tárja ki.

A názáreti Jézus azt hirdette itt a földön, hogy ez az új világ a testvériség országa lesz. Szeretetből születik, így érkezik meg, és így teljesedik ki – a hit és az együttérzés hozza el. A hit, amely romlást, reménytelenséget gyógyító, valóságos erő és áldás. Reménység a holnapok felől. És az együttérzés, amely létrehívja a megajándékozott és ajándékozó emberek szeretetre születő, szeretetet tovább-sugárzó közösségét.

A következőkben az *Újszövetség* Istenről szóló tanúságtételének legfontosabb csomópontjait foglalom össze.

1. Jézus küldetése a törvény betöltésére vonatkozott, amely valójában a radikális szeretet meghirdetése. Ez a szeretet és solidaritás nem csupán a belső körre vonatkozik: a honfitársakra, a gyülekezet tagjaira, hanem az idegenekre, sőt az ellenségekre is.

2. Jézus tanít és gyógyít: tanúságtételét jelekkel erősíti meg, ezek hatalmának, szuverenitásának megnyilatkozásai (1. Mt 5–8). Egy új életrendet mutat meg: az áldás és szab-

dulás nyomán hit születik, amely életformává válik: tanúságtétellé és valóságos erővé a világban.

3. Jézus tanításaiban előszeretettel használ példázatokat. Például: „*Használó Isten országa...*” (Mt 13) Mondanivalóját ismerős képekkel kapcsolja össze, hogy az egyszerű, tanulatlan emberek számára is érthető legyen. Ezekkel a példázatokkal az igaz emberség útját mutatja be: Isten bennünk is, mindnyájunkban emberre akar válni!

4. Jézus igehirdetésében Isten nem kívül van a világon, ő nem egy követelő, büntető, lekenyerezhető isten, hanem „Abba”. Kortársai, a kegyes farizeusok bár ismerték, de nem használták Istennek ezt a közvetlen megszólítását.

5. Isten megismerhető, felénk fordított arca: Jézus Krisztus. Amikor ő ezt mondja magáról: „*Én vagyok!*”, akkor ezzel nem kevesebbet állít, mint azt, hogy ahol ő van, ott van Isten.

6. Az *Újszövetség* legfontosabb tanúságtétele arról szól, hogy Isten a végsőként emleg az emberért. Isten szimpatikus; a *szün-pateo* kifejezés azt jelenti: együtt szenvedő. A megváltó Isten a kereszt jelében összeköti magát a léteben egyedül órá szoruló emberrel.

7. Isten az Élet, a távlat: a feltámadás ereje győz a halál, a sötétség, a bűn világán. Húsvét eseménye a történelem irányát változtatta meg: az élet többé már nem a vég felől, hanem az új kezdet felől határozható meg.

8. Jézus evangéliumának reflexiói, konzekvenciái az újszövetségi levelekben kerülnek előnk. Itt lesz az apostoli tanítás révén rendszerezett dogmatikai kijelentésekké, útmutató teológiai és etikai üzenetté az evangéliumok tanúságtétele. A názáreti Jézus a hit Krisztusává válik az első keresztény közösségek tanúságtétele nyomán.

9. Az *Újszövetség* is nyitott könyv: az Eljövendőt várjuk. A jövőndőnk Jézus Krisztus, aki az idők végén visszajön. Ennek a várakozásnak ad hangot a *Jelenések könyvének* egyik utolsó gondolata: „*Marana tha!*” – „*Jövel, Urunk, Jézus!*”

HIRDETÉS

Pedagógus-továbbképzés az Evangélikus Hittudományi Egyetemen az erkölcsan tantárgy oktatására

A nemzeti köznevelésről szóló, 2011. évi CX. törvény a 2013/2014-es tanévtől kezdődően kötelezően előírja az állami általános iskolák számára az *erkölcsan* vagy a *hit- és erkölcsan* tantárgy tanítását. Ezeket a tantárgyakat felmenő rendszerben vezetik be 2013 szeptemberében az 1. és az 5. évfolyamon. Míg hit- és erkölcsant az egyházi felsőoktatási intézményekben képzett lelkészek és hittanárok taníthatnak, addig az erkölcsan tantárgy oktatását tanítók és általános iskolai tanárok végezhetik, akik rendelkeznek a megfelelő végzettséggel és szakképzettséggel, vagy akik pedagógus-továbbképzés keretében elsajátították az erkölcsan oktatásához szükséges elméleti és gyakorlati ismereteket.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem 2013 februárjában pedagógus-továbbképzéseket indít ezen a területen két csoportban:

- *Tanítók elméleti és módszertani felkészítése az erkölcsan oktatására.* – A képzésen az első tagozatos tanítók kaphatnak elméleti és módszertani segítséget az erkölcsan tantárgy tanításához. Képzési költség: 30 000 forint.
- *Általános iskolai tanárok felkészítése az erkölcsan tantárgy 5–8. évfolyamon történő oktatására.* – A képzésen az általános iskolai tanárok szerezhetik meg a tantárgy tanításához szükséges ismereteket és képesítést. Képzési költség: 60 000 forint.

Mindkét képzés fő célja, hogy az elméleti ismeretek átadása mellett gyakorlatorientált, életszerű, a mindennapokban jól használható tudást adjon a résztvevőknek. A megszerzett ismeretek azonban nemcsak az erkölcsan tantárgy oktatása során hasznosíthatók, hanem az iskolai nevelés kérdéseiben, az osztályfőnöki órán és egyéb iskolai programok szervezése során is segíthetik a tanítók és tanárok munkáját.

A képzésekre péntek délutáni időpontokban, valamint szombati napokon kerül sor. A tanfolyamok részletes programja, órarendje, valamint a jelentkezés részletei a *teol.lutheran.hu* honlapon olvashatók. Szükség esetén további információk *Kodácsy-Simon Eszter*től (eszter.simon@lutheran.hu) kérhetők.

A képzésre felekezeti hovatartozástól függetlenül fogadunk jelentkezőket.

A csoportok létszáma korlátozott, a jelentkezéseket a beérkezés sorrendjében vesszük figyelembe.

■ DR. SZABÓ LAJOS rektor

Kiállításmegnyitó

Budai Tibor grafikusművész *Szemelvények a magyar irodalomból* című önálló kiállítása január 19-én 15 órakor nyílik meg a Vigyázó Ferenc Művelődési Központban (Budapest XVII., Pesti út 113.). Ünnepi köszöntőt mond *Riz Levente* polgármester, a kiállítást megnyitja *M. Nagy Péter* újságíró. A megnyitó résztvevői ajándék tombolajegyet kapnak; a tombolán a művész három grafikáját sorsolják ki.
A megnyitó végén Budai Tibor és *Schmidt Egon* dedikálják közös köteteket.

Evangelikus magazin a Magyar Televízióban

Január 13-án, vasárnap az M1-en 10.45-től láthatjuk az *Evangelikus magazint*.

Evangelikus istentisztelet a Duna Televízióban

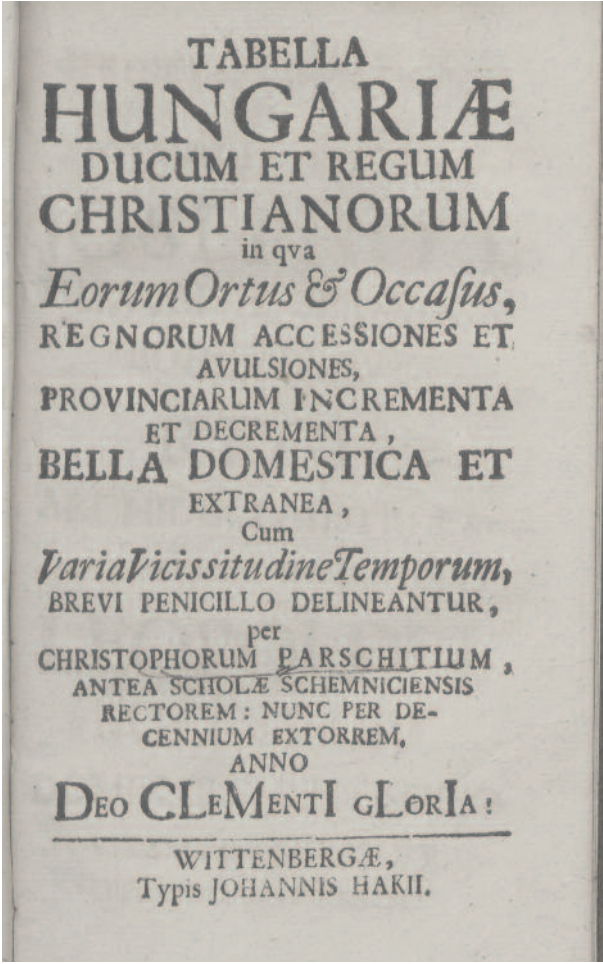
A január 13-án az újpesti evangelikus templomban 10 órakor kezdődő istentiszteletet a Duna Tv rögzíti. Mindenkit szeretettel várunk. (A zavartalan felvétel érdekében kérjük, 10 óra előtt 10 perccel érkezzenek meg a IV. ker., Lebstücker Mária u. 36. sz. alatti templomba.)
A közvetítés a televízióban 11 órától látható.

Istentiszteleti rend • 2013. január 13.

Vízkereszt ünnepe után 1. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: Róm 12,1–5; Ézs 42,1–9. Textus: Jn 7,14–18. Énekek: 371., 361.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. dr. Agod Anett; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. 9.; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; du. 5. (úrv., családi) Fodor Viktor; **Csilaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. Thurnay Béla; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Horváth Ferenc; **Újpest, IV., Lebstücker M. u. 36–38.** de. 10. (istentisztelet-közvetítés a Duna tv-ben) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; du. 6. (asztali beszélgetések) dr. Fischl Vilmos; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) Scott Ryll; de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Románné Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, két nyelvű családi) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. (úrv.) Románné Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás, liturgus: Muntag Lőrinc; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkőczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabóné Mátrai Marianna; **Rákospalota, XV., Juhos u. 20. (kistemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Kovács Áron; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Kovács Áron; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Kósa László; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Kósa László; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (családi) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; du. 5. (gyermekistentisztelet) Hokker Zsolt; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (családi) dr. Lacknerné Puskás Sára; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2.
Összeállította: BALLA MÁRIA

Aki Bél Mátyásnak is mintául szolgált
Parschitz Kristóf emlékezete

A Parschitz, latinosan Parschitius család jelentős tradíciókkal bíró familia. Felvidéki lutheránus polgárok, akik jól felkészült értelmiségieket adtak az akkori királyi Magyarországnak.
A család alapítója a 16. században Zsolnán élt Tamás. Fia, I. Miklós orvos, evangelikus rektor és lelkész, aki egyházkerületi tisztséget is betöltött. Zsolnán, majd kiterőssel Rózsashegyen élt és szolgált. Öt gyermeke született. II. Miklós külhoni egyetemeken orvosnak tanult, evangelikus iskolai tanár és rektor lett Rózsashegyen. Dániel hazai földön és külföldön tanított, és iskolaigazgató volt Körmöcbányán. Illés lutheránus lelkész. Zakariás soráról nincsenek adataink.
A család legismertebb tagja a negyedik fiú, Kristóf. Születésének pontos dátumát nem ismerjük, mindössze annyit tudni, hogy 1643 körül látta meg a napvilágot Rózsashegyen. Tanulmányait szülőföldjén kezdte, majd bátyjához hasonlóan külföldön folytatta. Rostockban és 1666-tól Wittenbergben képezte magát.
Miután hazatért, Körmöcbányán, majd 1670-től Selmechányán lett iskolai rektorhelyettes. Az evangelikusokat fenyegető vallásüldözésnek ő is áldozatává vált: 1674 és 1677 között megfosztották hivatalától, és elűzték a felvidéki bányavárosból. Visszatértekor csak rövid ideig dolgozhatott tovább, de 1683-tól magasabb pozícióban, rektorként alkalmazták.
1687-ben részt vett a pozsonyi országgyűlésen. Mivel ügyének intézése, illetve a város vonzereje miatt sokat időzött Pozsonyban, ismét elvesztette iskolai állását: ezúttal egyháza fosztotta meg tőle. Kárpótlást jelenthetett számára az ekkor I. Lipót királytól megszerzett nemesi

cím, de felháborodásában mégis komoly lépésre szánta el magát: elhagyta Magyarországot. Angliában, Németországban és Belgiumban élt. Német földön egy kis csavarral a vallásüldözés áldozatának tüntette fel magát, és minden megnyilatkozásában sanyarú sorsára hívta fel a figyelmet. A belgiumi kitérő után visszatért német földre, Wittenbergbe, majd Lipcsében élt. Itt is hunyt el pontosan háromszáz esztendeje, 1713-ban. Elhalálkozásának napra pontos dátumát nem jegyezték fel a krónikák.
Életrajzaiban jellemzően filozófusként, teológusként és költőként említik. 1665 és 1710 között alkotott, másfél tucat írásmű maradt utána. Ezek zömükben irodalmi alkotások, egyházi és történelmi vonatkozású művek. Legnagyobb értékkel az 1702-es magyar király- és fejedelmjegyzék (*Tabella Hungariae...*), valamint az 1705-ös magyarországi vármegyék leírása (*Comitatus Regni Hungariae...*) bír. Utóbbi úttörő munka, halála után a kézirat a neves evangelikus polihisztorhoz, Bél Mátyáshoz került. Ő jegyzetekkel látta el, és fontos kiegészítésül szolgált számára a forrásértékű, *Notitia Hungariae novae historico-geographica* című történeti-földrajzi kötetének munkálatai során. Plagizálással is megvádolták, de ezt a későbbi tudománytörténeti kutatások elvetették.
E sorok írójának érdeklődési körébe Parschitz csillagászati tevékenysége miatt került. 1667-ben a wittenbergi egyetemen *Positionum Astronomicarum Denarius Octavus De Affectationibus Motus Stellarum* címmel jelent meg asztronómiai disszertációja. Parschitz ebben a csillagok mozgásával foglalkozott. A meglehetősen rövid, két és fél lapos disputációban tíz tételben fogalmazta meg erre vonatkozó elképzeléseit. Ezek szerint a csillagok (azaz a termonukleáris reakció fűtötte távoli napok) mozgása négyféle tulajdonsággal bír: oszthatóság, mérhetőség, észlelhetőség és körmozgás. A dolgozat védelésén tanára, Michael Walther matematikaprofesszor elnökölt a wittenbergi egyetemi nagyelőadóban.
Parschitz későbbi élete során további jelét nem adta az asztronómia iránti (nyilván létező, de szakmailag kevésbé kiértékelt) érdeklődésének. Megállapításai sem kora, sem a modern természettudományok szempontjából nem bírtak és bírnak jelentőséggel, viszont ez irányú aktivitása jól példázza a 17–18. század fordulóján aktív felvidéki lutheránus polgárság műveltségét és sokoldalúságát.

■ REZSABEK NÁNDOR

HIRDETÉS

XII. országos evangelikus bábfesztivál
„Minden lélek dicsérje az Urat!” (Zsolt 150,1.6b)

Örömmel adjuk hírül a 2013. évi bábfesztivál részleteit.
Időpont: 2013. március 2., 10-től 16 óráig.
Helyszín: Kolibri Gyermek- és Ifjúsági Színház, Budapest VI., Jókai tér 10.
A fesztiválon saját kézzel készített bábokkal lehet szerepelni. Az előadandó jelenetek időtartama lehetőleg hét-tíz perc legyen.

Érdeklődőknek, új csapatoknak kérésre szívesen küldünk a felkészülést segítő ötleteket, szakmai anyagokat elektronikus vagy postai úton. Ráadásul ebben az évben külön díjazzuk az új jelentkezők lelkesedését, és természetesen a régiak hűségéről sem feledkezünk meg.

Jelentkezési határidő: 2013. február 4., hétfő.

Jelentkezni a Magyarországi Evangelikus Egyház Gyermek- és Ifjúsági Osztálya (GYIO), 1450 Budapest, Pf. 21. postacímen vagy az mee.gyio@gmail.com e-mail címen lehet.

Az idei alkalmon a fesztiválozók „ajándékként” a bábfesztivál programján belül részt vehetnek *Csernik Szende* lábbabos előadásán. Gyülekezeti gyermekcsoportok és gyermekes családok jelentkezését is várjuk szeretettel közönségnek! További információ a részletekkel kapcsolatosan a GYIO munkatársaitól kérhető (elérhetőségek a www.gyio.hu-n).

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!
Válogasson az első magyar platformfüggetlen online újságosstand kínálatából, olvasson számítógépen, táblagépen vagy okostelefonon!

 www.digitalstand.hu
Csatlakozzon hozzánk a Facebookon is!

Üzenet az Ararátról

► Kerek évfordulóhoz érkezünk, hiszen éppen tíz évvel ezelőtt, 2003 januárjában indult útjára ez a rovat. Kézenfekvő volt tehát, hogy valamiféle statisztikát,összegzést készítsek. Azonban egyrészt túl nagy feladatnak tűnt, hogy összegyűjtssem azokat a szerzőket, akik tolat ragadtak az elmúlt tíz évben, másrészt úgy gondoltam, a számok nem árulnának el sok mindent.

Szerzőink a maguk szakterületén végzik teremtsésvédelmi munkájukat: tanárként, építészként, riporterként, lelkészként, és még sokáig folytathatnánk a sort. A rovatgazda személye is többször változott, mindig új szemléletet, ötleteket hozva a kéthetente megjelenő írásokba.

Úgy gondolom, egy dolog azonban nem változott az évek folyamán: az a cél, amelyet az akkor (még) informális munkacsoport elhatározott. A rovat beköszöntőjében *íjf. Hafen-*

Idén egy olyan bibliai sorozatot indítunk, melyben az őstörténettől kezdve egészen az apostoli levelekig vizsgáljuk az Isten – ember – teremtet világ hármass viszonyt. De terveink szerint nem maradnak el az aktuális hírek, az eseményekről szóló beszámolók és az interjúk sem.

Végezetül álljon itt néhány, ma is időszerű gondolat, melyet éppen tíz évvel ezelőtt a csoport lelki, szellemi motorja, a rovat indulása és a kezdeti lelkesedés után nem sokkal tragikus

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cserepes Csilla
ararat@lutheran.hu

megóvásában munkatársaivá le-
gyünk. (...) Az embervilág okozta
pusztulástól az Isten általunk, szö-
vetséges társai által akarja meg-
menteni a létezőket.

Miért a szivárvány lett a jele ennek
a szövetségnek, Isten e lenyűgözően
nagy-lelkű hívásának? Talán mert ez
jelzi az »égiháború« végét? Vagy é-
re feszülő óriási íjként Isten félelme-
tes hatalmát jelképezi? A Szentírás
mai olvasóiként arra is gondolhatunk:
a szivárvány mind közt a legkevesebb
praktikus hasznót hajtó teremtmény,
valami, amit sohasem ejthetünk el,
sajátíthatunk ki – mégis, nincs em-

JERABEK-CSEREPES CSILLA FELVÉTELE

schér Károly akkor hivatalban lévő országos irodaigazgató így fogalmazott: „Akik mindezt komolyan gondoljuk, és olvasóinkkal megosztjuk, nem mániákus környezetvédők vagyunk, zöld árnyalatú kereszténység-gel. Nem »csak azért is« mást akaró örökös ellenzékiek, akik nem hajlandók a tömegek útját járni. Istenkéréső, az Istennel való találkozásokból élő emberek vagyunk, akik szeretnénk komolyan venni a ránk bízott küldetést, Isten teremtet világának védelmét.” Ennek eszköze kívánt s kíván lenni továbbra is ez a rovat.

körülmények között elhunyt Andor-
ka Eszter lelkész nő fogalmazott meg
e rovat hasábjain, s melyet akár ma
is »üzenhetünk az Ararátról“:

„A bűn, haszonelvűség és erőszak
realitásával szemközt Isten szövet-
sége korlátokat, lemondást is je-
lent, annak felismerését, hogy nem
birtokosok, csak sáfárok vagyunk. Isten
számán kéri tőlünk az ő terem-
ményei életét, s számon kéri ember-
társaink életét is. (...) De az Ararát-
on kötött szövetség több annál,
mint hogy élni hagyjuk a másikat:
aktivitásra hív, arra, hogy a világ

ber, akiből ne váltana ki gyermeki
örömet, csodálatot, hálát. (...)

Az özönvíz után megkötött szövet-
ség világában élünk, melyet átjár a
bűn okozta ellenségeskedés és a ke-
mény versengés, s ahol a rombolást
csak korlátok közé szorítani van esé-
lyünk – de az új szövetség világában
is, ahol a kenyér és a bor megosztá-
sa által egy testté leszünk. Végső táv-
latunk nem a túlélés és túlélési segí-
tés, hanem az idő, mikor a párdúc a
gödölyével hever, és a kisgyerekek kí-
gyókkal játszadoznak békében.”

■ JCScs

F O L Y Ó I R A T - A J Á N L Ó

► Az Ordass Lajos Alapítvány független evan-
gélíkus teológiai és kritikai lapja, a *Keresz-
tyén Igazság* című negyedévi folyóirat 2012/4.
számának tartalmi összesítőjével ajánlja az
olvasók figyelmébe a lapot *Isó Dorottya*
szerkesztő.

Isten már a bűneset után adta Krisztus eljövételének
első ígérétét. Az ígének ebből a helyé-
ből hirdeti meg *id. Zászkalczyk Pál* a
Keresztyén Igazság 2012. évi negyedik
számának első lapjain advent és kará-
csony örömmüzenetét. Azt, hogy a bet-
lehem-i jászolbölcsőben fekvő gyermek
az Istenfiú, aki értünk meghalt a keresz-
ten, és legyőzte az ősellenséget, aki ál-
tal legyőzhető minden kísértés, és aki
által az idők végén újjászületik a világ-
mindenség.

Az egyház hét ismertetőjelét mu-
tatja be *Véghelyi Antal* a *Lutheri teológiáról minden-
kinek* című rovat soron következő írásában. Ahol
ezek megvannak, ott van egyház! S hogy mik ezek,

s mi az egyház maga? Erről tanít minden olvasót ez
a cikk.

A folyóiratszám jelentős részét tölti meg az a ke-
rekasztal-beszélgetés, amelyet *Korányi András Ha-
nem szeretni is – Káldy Zoltán* püspöki szolgálata
itthon és külföldön című könyve kapcsán kezdemé-
nyezett a szerkesztőség. A beszélgetésben megfo-
galmazódnak a könyvvel kapcsolatos kritikák, de az
olvasó sok új információhoz is jut, melyek a Káldy-
korszak és az ahhoz köthető események jobb meg-
ismerését és megértését szolgálják.

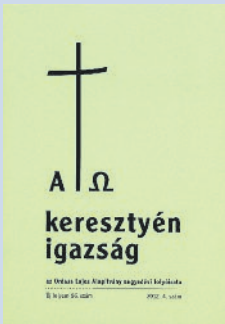
A kerekasztal-beszélgetéshez egy
eddig még publikálatlan, *Káldy Zoltán*
püspöki személyiségét jól bemutató le-
vél kapcsolódik.

Folytatódik az előző számban elke-
zett tanulmány, mely a *prédikáló Lu-
thert* mutatja be.

Befejezésül néhány korábbi íráshoz
érkezett hozzászólások olvashatók.

A folyóiratszám ára 450 forint.

Kapható a Huszár Gál papír- és köny-
vesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4., tel.: 1/266-
6329), vagy megrendelhető az Ordass Lajos Alapít-
ványnál (1171 Budapest, Lenkeház u. 7.).

AJÁNDÉKOZZON EVANGÉLIKUS ÉLETET!

Megrendelőlap

Ezzel megrendelem az *Evangelikus Életet*

☐ negyed évre: 3575 forintért ☐ fél évre: 7150 forintért ☐ egy évre: 14 300 forintért

Megrendelő neve és címe:

Kézbetési név és cím:
(ajándék előfizetés esetén)

A fenti előfizetési díjak belföldre (illetve Románia és Szlovákia területén) érvényesek!

Kérjük, a szelvényt NYOMTATOTT NAGYBETŰKKEL töltsd ki, és küldje vissza az alábbi címre:
Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.

(A borítékra szíveskedjék ráírni: „Előfizetés”)

A szelvényt az 1/486-1195-ös faxszámra is elküldheti.

Kérjük, hogy esetleges kérdéseivel, az előfizetéssel kapcsolatos problémáival keresse
szerkesztőségünket az 1/317-1108-as vagy a 20/824-5519-es telefonszámon.
Előfizetéssel kapcsolatos e-mailjét az elofizetes@evelet.hu címre küldheti el.

HÍREK, HIRDETÉSEK

HIRDETÉS

Luther-konferencia 2013 – Révfülöp

Az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ szeretettel hív és vár minden érdeklődőt!

Program

Január 25.

18.00: Vacsora • 19.00: Áhítat – *Ittzés János* nyugalmazott püspök • 19.30: *Luther és a tolerancia* – dr. Reuss András professor emeritus

Január 26.

8.00: Reggeli áhítat – *Zászkaliczky Pál* • 9.30: *Az imádkozó Luther – ifj. dr. Hafenschner Károly* • 11.15: *A félreértett Luther – Bűnbánat, bűnbo-csánat, úrvacsora* – *Véghelyi Antal* • 14.30: *Morus Tamás Luther-kritikája* – dr. Fabiny Tibor • 16.00: *Mi az evangélium?* – *Luther írásának kö-zös feldolgozása* – *Isó Dorottya* • 17.30: Esti áhítat – *Zászkaliczky Pál*

Január 27.

10.00: Istentisztelet – *Ittzés János*

Jelentkezni lehet a revfulop@lutheran.hu e-mail címen vagy a 8253 Rév-fülöp, Füredi út 1. postacímen. A konferenciát egyházunk támogatja, így a részvételi díj 8500 forint.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levélcím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

Leltár miatt zárva az evangélikus könyvesbolt

Értesítjük tisztelt olvasóinkat, hogy a Luther Kiadó könyves-boltja (1085 Budapest, Üllői út 24.) január első felében leltározás miatt zárva tart.

Nyitás: 2013. január 14-én, hétfőn. Kérjük, vegyék figyelembe, hogy a leltározás ideje alatt érkező megrendeléseket a kiadó január 14. után tudja teljesíteni!

Új nap – új kegyelem

Január 13. (vasárnap)

Éli pedig ezt mondta: „Ő az Úr. Tegye azt, amit jónak lát.” 1Sám 3,18b–c (Lk 12,25–26; Mt 3,13–17; Róm 12,1–3/4–8/; Zsolt 72) Azt gondolhatnánk, hogy Éli boldog ember volt, amikor mindezt elmondta; bizonyára csodálatos ígé-retet kapott az Úrtól, és örömmel várta beteljesülését. Mai igénkben Éli nem ilyen üzenetet hall, hanem egészen mást: „*minden időkre szóló ítéletet tar-tok háza népén*” (1Sám 3,13). Éli azt fogadja el ebben az igében, hogy meg fog halni két fiával együtt. Mennyire más így kimondani ezeket a szavakat! Mennyire más betegségben, gyászban, nyomorúságban kimondani, hogy az Isten kezébe teszem le az életem. Éli rengeteg dolgot elrontott életében, de talán ezt az utolsó – legnehezebb – leckét megtanulta: a hatalmas Isten aka-ratának semmi sem állhat ellen, az ember ebbe csak belesimulhat.

Január 14. (hétfő)

Nap és pajzs az Úr: Zsolt 84,12a (2Kor 4,6; ApCsel 10,37–48; Lk 5,17–26) Egye-dül a 84. zsolttárban szerepel Istennel kapcsolatban ez a szép kép: „*Nap és pajzs az Úr*” Mind a két kifejezés viszonylag távol áll a mai kor emberétől. Bár a nap képénél az első üzenet még nekünk is fontos, vagyis hogy a nap fényt és életet ad, nélküle nem lehet élni – ahogy Isten nélkül sem. De az ókor-ban a napnak volt egy másik fontos szerepe is: segített a tájékozódásban. Er-re is szükségünk van ebben a sokszor totális lelki sötétségbe fordult világ-ban. A másik kép a pajzsról szól. Napjainkban már a háborúkban sem hasz-nálunk pajzsot, a hétköznapiokban pedig még kevésbé, de nagyon sok óko-ri történetet feldolgozó filmben látunk hatalmas nyílzáporokat, amelyeket a szorosan összezárt pajzsok fognak fel. Így véd az Úr pajzsként minket is minden veszedelem ellen.

Január 15. (kedd)

Törvényeid szolgáláidat is figyelmeztetik. Zsolt 19,12a (Lk 6,43; Józs 3,9–17; Lk 5,27–32) Szolgáidat is! Nagyon fontos ez a kitétel – Isten törvényére nekünk, keresztyén embereknek is szükségünk van. Sőt keresztyén életünk egyik nagy feladata Isten törvényét és kegyelmét helyesen értelmezni s ezáltal helyesen élni a hétköznapijainkat. Kegyelem alatt élünk, de ez nem a törvények át-lépését jelenti az életünkben, hanem Isten törvényeinek komolyan véte-lét, teljesítését, immár nem félelemből és kötelességből, hanem Isten iránti szeretetből.

Január 16. (szerda)

Akkor az úr ezt mondta a szolgájának: Menj el az utakra és a kerítésekhez, és kényszeríts bejönni mindenkit, hogy megteljék a házam. Lk 14,23 (Ézs 45,22; Kol 2,1–7; Lk 5,33–39) Kerületi missziói lelkésszként számomra a legégetőbb kérdésekre kérdez rá ez az ige: Meghalljuk-e Urunk szavát? Kimegyünk-e az „*utakra*” (munkahelyekre) és *a kerítésekhez* (hajléktalanszállókra, fűtés nélküli lakásokba, nyomorúságos helyzetben levő falvakba)? Kényszerítünk-e min-denkit a szeretetünkkel, vagy aki be akarna jönni, azt is elküldjük? Hiszem és vallom, hogy még van időnk helyesen válaszolni és elindulni, de az óra már nagyon ketveg. Induljunk el, amíg nem lesz túl késő!

Január 17. (csütörtök)

Hű az, aki elhív erre titeket; és ő meg is cselekszi azt. 1Thessz 5,24 (Zof 3,19b; Mk 10,13–16; Lk 6,1–5) Tegnap megkaptuk a felszólítást az evangélium hir-detésére, ma megkapjuk hozzá az ígéretet és az erőt. Nem magunktól indu-lunk, nem magunkat prédikáljuk, és nem a magunk erejében bízunk. Ha így tennénk, eleve kudarcra lennénk ítélve, de Isten hívott el minket, s amit ő szeretne, az célt is fog érni. Nekünk nincs más dolgunk, mint szavát meg-hallva elindulni, teljes szívünkkel bízva a hűséges Istenben.

Január 18. (péntek)

Jézus Krisztus mondja: „Akinék van füle a hallásra, hallja!” Lk 8,8b (Ézs 48,6b; Lk 12,49–53; Lk 6,6–11) Jézus nem támaszt túl „magas személyi feltételeket” a magvető példázatát hallgató közösséggel szemben: mindenkinek szól ez az ige, aki képes meghallani *a* beszédet. Mégis, nemcsak Jézus korában, de ma is sokan vannak úgy vele, hogy ugyan „van fülük a hallásra, és hallanak”, azaz értik Jézus szavát, „lelkileg” mégis teljesen süketek, mert nem követik a hallottakat. Mi is közéjük tartozunk, vagy mi képesek vagyunk cseleked-ni is, amit Jézus parancsol nekünk?

Január 19. (szombat)

Jézus Krisztus mondja: „Az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtart-sa az elvesztettet.” Lk 19,10 (5Móz 32,36a; Mt 6,6–13; Lk 6,12–16) Miközben eze-ket a sorokat írom, *Pintér Béla* egyik dala megy a tévében; a keresztyény zenész egy roma gyerekeket támogató alapítvány alkalmán énekel. Így szól a dal: „Csen-des a város, estére jár, rövid séta a vacsora után. / Az utcákon egy kisgyerek pénzt meg élelmet kéreget. / Sötét a bőre, nincs rajta cipő, a kislányom meg-kérdi: / »Apa, mondd, ki ő? Miért rongyos a ruhája, és hol van a mamája?« / Látom a szemén, érzi a megvetést, ahogy az emberek ellölik kezét. / Ki ez a gyerek? Rontja a képet, nem látszanak tőle a kirakati fények. / Hátrányos hely-zetből jött a kis szegény, az ilyenek számára úgyszincs már remény. / Rosszkor született, rossz időben, rossz helyen, egy rossz milióban.”

Jézus ezekért a gyerekekért is jött, keresi őket. Munkatársai vagyunk ebben?

■ DEÁK LÁSZLÓ

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból január 13-ától január 20-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
6.30 / Duna Tv <i>Szentföldi szent helyek üzenete (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i> Názáret és környéke 10.04 / Kossuth rádió <i>Református istentisztelet közvetítése</i> 10.45 / M1 <i>Evangélikus magazin</i> 11.00 / Duna Tv <i>Evangélikus istentisztelet közvetítése az újpesti evangélikus templomból</i> 15.05 / Bartók rádió <i>Jubilate Deo</i> Évszázadok egyházi muzsikája 20.15 / Duna World <i>Kalotaszegi táncok</i> 20.15 / M1 <i>A királynő</i> (angol–francia–olasz életrajzi film, 2006) (99’)	9.30 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 10.00 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> 13.30 / Kossuth rádió <i>Erős vár a mi Istenünk!</i> Az evangélikus egyház félórája 14.00 / Bartók rádió <i>A hét zeneszerzői:</i> Nagy Frigyes porosz király komponistái 14.20 / M1 Öveges 33 (magyar ismeretterjesztő sorozat) 22.45 / M1 <i>KorTárs</i> (művészeti magazin) 23.10 / Duna Tv <i>Hol zsarnokság van...</i> (magyar dokumentumfilm, 1989) (75’)	9.30 / Duna Tv <i>Az alkotáspedagógus</i> Portréfilm Zsolnai Józsefről (magyar dokumentumfilm, 2011) 11.30 / Kossuth rádió <i>Vendég a háznál</i> Gyerekekről felnőtteknek 20.00 / Corvinus Rádió (Sopron) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (www.corvinusradio.hu) 21.00 / Duna Tv <i>Nélküled nem megy</i> (amerikai vígjáték, 2007) (91’) 22.30 / Duna Tv <i>Kultikon</i> (kulturális magazin) 23.35 / RTL Klub <i>XXI. század – A legendák velünk élnek</i>	12.10 / Duna Tv <i>Erdélyi erődtemplomok (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i> 19.10 / RTL Klub <i>A kód</i> (kvízműsor) 19.55 / Duna Tv <i>Eszmélet – Epizódok József Attila életéből</i> 21.00 / Duna Tv <i>A víz mindent visz</i> (angol vígjáték, 1985) (93’) 21.00 / M2 <i>Szülföld – felnevelőföld</i> Sinkovits Imre 22.55 / M1 <i>Történetek a nagyvilágból</i> (nemzetközi riportmagazin) 23.00 / National Geographic <i>Hutteriták – élet egy vallási kolóniában</i> (dokumentumfilm)
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
8.35 / Duna Tv <i>Lyukasóra</i> (irodalmi műsor) 9.30 / Duna Tv <i>„Úgy élni viharban, mint szép időben...”</i> (magyar dokumentumfilm, 2011) 19.00 / Story 5 <i>Váratlan utazás</i> (kanadai családi filmsorozat) 21.05 / Duna Tv <i>A föld szeretője</i> (magyar életrajzi film, 2010) (104’) 23.05 / Duna Tv <i>MűpArt Classic – Schumann, a romantika mestere</i> (koncertfilm) 23.10 / M1 <i>Barangolások öt kontinensen</i> (ismeretterjesztő sorozat)	10.35 / Duna Tv <i>Balatoni utazás</i> (magyar ismeretterjesztő sorozat) 13.30 / Kossuth rádió <i>Az Úr közel!</i> A baptista egyház félórája 18.05 / Film Café <i>Tízparancsolat</i> (amerikai történelmi kalandfilm, 2006) (115’) 21.00 / Duna Tv <i>Ha hív a kötelesség</i> (angol filmdráma, 2009) (50’) 22.00 / Bartók rádió <i>Celluloidák</i> A legjobb filmzenék 22.10 / Duna Tv <i>A svéd szépség</i> (svéd film, 2000) (85’) 23.30 / M1 <i>Erik, a viking</i> (angol–svéd vígjáték, 1989) (104’)	8.25 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 9.25 / Duna Tv <i>Kerekek és lépések</i> (magyar ismeretterjesztő sorozat) 10.30 / M1 <i>Arany metszés</i> (kulturális magazin) 22.40 / M2 <i>József Attila-versek</i> 22.50 / Duna World <i>Magyarország kincsei: arborétumok, botanikus kertek</i> (magyar ismeretterjesztő sorozat) 23.00 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (www.radio17.hu) 23.15 / M2 <i>A hely szelleme</i> Mikszáth Kálmán	9.05 / M1 <i>Biblia a magyar költészetben</i> 9.15 / M1 <i>Református magazin</i> 10.04 / Kossuth rádió <i>Baptista istentisztelet közvetítése</i> 10.05 / M1 <i>Zsinagógák</i> (magyar ismeretterjesztő film) 21.10 / Duna Tv <i>A kis Valentino</i> (magyar filmdráma, 1979) (102’) 21.40 / Duna World <i>On the Spot</i> (dokumentumfilm) 23.20 / M2 <i>A legjobb kor</i> (német film, 2009) (88’) 23.40 / Viasat 3 <i>Angel</i> (angol–belga–francia filmdráma, 2007) (134’)

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószervező: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Tördelőszerkesztő:** Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu). **Munkatárs:** Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** dr. Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adámi Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kendeh K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja a kiadó. Terjeszti a MediaLOG Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a MédiaLOG ingyenes telefonszámán: +36-80/106-000 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.**

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

